

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Bydgoszcz, dnia 17 maja 2022 roku

Znak: RBG.440.2.2021.MW

Decyzja nr RBG - 2 /2022

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213), w związku z art. 57 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2021 r., poz. 2262), **po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania wobec przedsiębiorcy „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową stwierdza się stosowanie przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni praktyki nieuczciwie wykorzystującej przewagę kontraktową polegającej na kształtowaniu treści stosunku umownego z dostawcami zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych, będących producentami rolnymi, w sposób ograniczający możliwość zwolnienia się tych dostawców z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie wyżej wymienionych produktów w umówionej ilości lub jakości, co stanowi nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej, o którym mowa w art. 6 w zw. z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213) i nakazuje zaniechanie jej stosowania.**

II. Na podstawie art. 33 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213) w związku z art. 57 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2021r., poz. 2262) z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na przedsiębiorcę „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni karę pieniężną w wysokości w wysokości 2 070 557,26 zł (słownie: dwa miliony siedemdziesiąt tysięcy pięćset pięćdziesiąt siedem złotych 26/100) płatną do budżetu państwa w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 oraz art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275) w związku z art. 15 i 24 ust. 1 ustawy

z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu

przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213) oraz art. 57 ustawy z dnia 17 listopada 2021r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2021r., poz. 2262), a także art. 263 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanawia obciążyć „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni kosztami postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, zobowiązując tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 340,00 zł (słownie: trzysta czterdzieści złotych 00/100) w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

- (1) W związku z podejrzeniem, iż „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni (dalej: „Cefetra Polska”, Spółka, Strona lub Przedsiębiorca) stosuje praktyki, które mogą zostać uznane za nieuczciwe w rozumieniu ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1213; dalej jako: u.p.n.w.p.k. lub ustawa o przewadze kontraktowej), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK, Prezes Urzędu) postanowieniem nr RBG - 98/2019 z dnia 12 grudnia 2019 roku wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni stosuje wobec dostawców zbóż praktyki nieuczciwie wykorzystujące przewagę kontraktową w rozumieniu przepisów ww. ustawy.
- (2) W toku postępowania wyjaśniającego uzyskano materiał dowodowy wskazujący, iż Przedsiębiorca może stosować ww. praktyki.
- (3) Postanowieniem nr RBG - 20/2021 z dnia 25 maja 2021 r. wszczęto wobec „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową w związku z podejrzeniem stosowania przez Spółkę praktyk polegających na kształtowaniu treści stosunku umownego z dostawcami zbóż, rzepaku i roślin strączkowych, będących producentami rolnymi, w sposób ograniczający możliwość zwolnienia się tych dostawców z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie wyżej wymienionych produktów w umówionej ilości lub jakości. Przedmiotowe postanowienie doręczono Spółce wraz z uzasadnieniem w dniu 1 czerwca 2021 r.
- (4) Prezes UOKiK, pismem z dnia 25 maja 2021 r., wezwał Spółkę do ustosunkowania się do zarzutów zawartych w postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową oraz m.in. do przedłożenia sprawozdania finansowego Spółki za 2019 r. oraz za 2020 r. Pismem z dnia 14 czerwca 2021 r. Spółka przedłożyła żądane dokumenty oraz ustosunkowała się do stawianych zarzutów. W ww. piśmie Spółka przedłożyła także propozycję zobowiązania, która została szczegółowo omówiona w części „Propozycja zobowiązania złożonego przez Spółkę” niniejszej decyzji.

- (5) W toku ww. postępowania w dniach 17-19 lipca 2021 r. Prezes UOKiK przeprowadził u Przedsiębiorcy kontrolę. Jej przedmiotem była działalność Spółki w zakresie stosunków z dostawcami produktów rolno-spożywczych. Czynności prowadzono w Biurze Głównym Spółki w Gdyni. W trakcie kontroli pozyskano dokumenty regulujące współpracę Spółki z jej kontrahentami, a także odebrano wyjaśnienia od pracowników. Z przebiegu kontroli sporządzono protokół, podpisany przez kontrolujących oraz Spółkę.
- (6) Pismem z dnia 16 września 2021 r. wezwano Stronę m.in. do ostatecznego przedłożenia listy dostawców Spółki, którzy nie dostarczyli produktów rolno-spożywczych w umówionej ilości bądź jakości osobno dla lat gospodarczych 2018-2021 r. oraz pełnej korespondencji z ww. dostawcami związanej z przypadkami niedostarczenia produktów rolno-spożywczych z uwagi na wystąpienie okoliczności niezależnych w latach 2018-2021 r. Spółka odpowiedziała na wezwanie, przedstawiając żądane dokumenty.
- (7) Prezes UOKiK, pismem z dnia 30 listopada 2021 r., wezwał Spółkę do przedłożenia listy dostawców zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych, którzy w latach 2018 - 2021 mieli zawarte umowy sprzedaży z „Cefetra Polska”. Spółka przedłożyła żądane dokumenty przy piśmie z dnia 13 grudnia 2021 r. (doręczone Prezesowi Urzędu w dniu 16 grudnia 2021 r.).
- (8) Pismem z dnia 13 stycznia 2022 r. Prezes UOKiK zajął negatywne stanowisko wobec propozycji zobowiązania złożonego przez Spółkę oraz wezwał Stronę do złożenia wyjaśnień, m.in. w zakresie rozbieżności w dotychczas udzielonych odpowiedziach, w terminie 7 dni od dnia doręczenia przedmiotowego wezwania.
- (9) Spółka złożyła wniosek o przedłużenie terminu o dodatkowe 21 dni na przekazanie informacji. Prezes UOKiK częściowo uwzględnił wniosek wyrażając zgodę na przedłużenie terminu na udzielenie odpowiedzi o dodatkowe 14 dni, Spółka udzieliła odpowiedzi zgodnie z ustalonym harmonogramem.
- (10) Pismem z dnia 25 lutego 2022 r. wezwano Stronę m.in. do przedłożenia listy 50 dostawców zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych, którzy w latach 2018, 2019, 2020 lub 2021 mieli zawarte z „Cefetra Polska” umowy sprzedaży ww. produktów oraz osiągnęli w poszczególnych latach największe obroty netto z tytułu sprzedaży towarów do „Cefetra Polska” sp. z o.o.
- (11) Pismem z dnia 14 marca 2022 r. Prezes UOKiK zwrócił się do Ministerstwa Finansów - Krajowej Administracji Skarbowej o udzielenie informacji o obrotach dostawców Spółki osiągniętych w 2018-2021 r. Informacje w ww. zakresie zostały przekazane przez Ministerstwo Finansów pismem z dnia 17 marca 2022 r.
- (12) Pismem z dnia 22 marca 2022 r. Prezes UOKiK zwrócił się do Ministerstwa Finansów - Krajowej Administracji Skarbowej m.in. o udzielenie informacji o obrotach Spółki osiągniętych w 2021 r. Informacje w ww. zakresie zostały przekazane przez Ministerstwo Finansów pismem z dnia 28 marca 2022 r.
- (13) Dnia 12 kwietnia 2022 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał postanowienie nr RBG - 27/2022 w przedmiocie ograniczenia „Cefetra Polska” prawa wglądu do materiału dowodowego zebranego w toku postępowania w postaci załączników do pism Ministra Finansów z dnia 20 października 2021r. oraz 19 listopada 2021 r., zawierających dane o obrotach dostawców, ze względu na objęcie ich tajemnicą skarbową oraz w postaci danych pozwalających na identyfikację adresatów pism przekazanych przez dostawców w toku postępowania w sprawie nieuczciwego

wykorzystywania przewagi kontraktowej, zawierających dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa.

- (14) Pismem z dnia 14 kwietnia 2022 r. Prezes UOKiK poinformował Stronę o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym i wypowiedzenia się w sprawie.
- (15) Spółka zapoznała się z aktami w dniu 25 kwietnia 2022 r.
- (16) Pismem z dnia 29 kwietnia 2022 r. Spółka skorzystała z prawa do ustosunkowania się do zebranego materiału.

Stanowisko „Cefetra Polska” sp. z o.o.

- (17) „Cefetra Polska” nie zgodziła się z postawionym jej zarzutem wskazując, że Przedsiębiorca nie zawiera ze swoimi kontrahentami umów kontraktacji, a wyłącznie umowy sprzedaży. Jak wyjaśniła Spółka, strona umowy sprzedaży nie jest zwolniona z obowiązku wykonania umowy w przypadku m.in. wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych, tak jak to może mieć miejsce w przypadku umowy kontraktacji.
- (18) Zgodnie z wyjaśnieniami Przedsiębiorcy, strony umowy sprzedaży mogą zdefiniować, czym jest w ich rozumieniu siła wyższa i mogą uregulować, że wystąpienie określonej siły wyższej zwolni stronę od obowiązku wykonania umowy. Fakt, że Spółka uregulowała katalog przypadków, które dobrowolnie uznaje za siłę wyższą - zdaniem Spółki - należy postrzegać w kategoriach dodatkowego uprawnienia przyznanego kontrahentom, co nie może być uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami lub naruszające istotne interesy dostawców.
- (19) W myśl stanowiska Spółki, celem wykazania faktu wystąpienia siły wyższej „Cefetra Polska” wymaga od kontrahentów przedłożenia określonych dokumentów urzędowych potwierdzających fakt wystąpienia siły wyższej. W przypadku poważnej klęski żywiołowej dokumentem tym jest wyłącznie rozporządzenie Rady Ministrów potwierdzające wprowadzenie stanu klęski żywiołowej w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1897). Powyższe wymogi, zdaniem Spółki, są konieczne dla uniknięcia subiektywizowania okoliczności wystąpienia siły wyższej przez kontrahentów oraz dla przyjęcia jednolitej praktyki podejmowania współpracy z dostawcami.
- (20) Zgodnie z praktyką „Cefetra Polska”, wykazanie przez dostawcę - w tym producenta rolnego - dokumentami urzędowymi faktu zniszczenia jego upraw wskutek zjawisk pogodowych, których rozmiar nie uzasadniał jednak wprowadzenia stanu klęski żywiołowej nie powoduje, że strona umowy sprzedaży jest zwolniona z obowiązku jej wykonania.
- (21) Potwierdzenie dokumentem urzędowym faktu zniszczenia upraw danego dostawcy w wyniku zaistnienia okoliczności niezależnych świadczy - zdaniem Spółki - jedynie o tym, iż dostawca ten nie może wyprodukować towaru. Brak jest przeszkód, aby dostawcy Spółki, będący producentami rolnymi, którzy nie są w stanie zadośćuczynić zawartej umowie sprzedaży własnymi zbiorami mogli nabyć brakujące towary od innych podmiotów operujących na terenie kraju.
- (22) Spółka wyjaśniła, iż wystąpienie siły wyższej w postaci klęski żywiołowej, o której mowa w stosowanym przez „Cefetra Polska” wzorcu umowy, ma taki skutek, że kontrahenci Spółki z powodu wystąpienia klęski żywiołowej nie mogą w ogóle wytworzyć towaru ani go nabyć na rynku celem odsprzedaży Spółce. Taka okoliczność - zdaniem Spółki - zwalnia dostawców z wykonania umowy sprzedaży.

- (23) Spółka wyjaśniła również, iż jej kontrahenci przed podpisaniem umowy zapoznawani są z treścią wzorca umownego, którym Spółka posługuje się przy nabyciu produktów. Dodatkowo - jak wynika z wyjaśnień Strony - istnieje możliwość negocjowania treści ww. wzorca. Powyższe, zdaniem Przedsiębiorcy, przemawia za brakiem przesłanek na rzecz prowadzenia działań przez Prezesa Urzędu. Na marginesie Spółka wskazała, że jej kontrahenci mają pełną swobodę w wyborze „Cefetra Polska” jako partnera handlowego.
- (24) Spółka przedstawiła zestawienie danych kontrahentów, którzy w 2018 r. powołali się na okoliczności niezależne jako przesłankę uzasadniającą niemożność wykonania dostawy produktów rolno-spożywczych, zastrzegając jednocześnie, iż w r.
- (25) Strona podniosła, iż z jej doświadczenia handlowego wynika, że dostawcy powołują się na niekorzystne warunki atmosferyczne (np. suszę) jako przesłankę uniemożliwiającą wykonanie zawartej ze Spółką umowy, celem odstąpienia od umowy i sprzedaży towaru na rzecz innego kontrahenta z wykorzystaniem korzystnych dla dostawców wahań cen towarów.
- (26) W myśl wyjaśnień „Cefetra Polska”, ok.

Moment zawarcia umowy

sprzedaży - przed bądź po procesie produkcyjnym - stanowi, w opinii Spółki, wyłączną decyzję poszczególnych dostawców uwarunkowaną ich skłonnością do ryzyka i oceną wahań cen towaru.

- (27) Spółka zwróciła także uwagę, że w 2018 r. i 2019 r. nie wystąpiły warunki atmosferyczne, które znacznie odbiegałyby od warunków atmosferycznych z lat wcześniejszych, co oznacza, że kontrahenci Spółki mogli w sposób nieograniczony nabyć towar od innych osób, by następnie wywiązać się z przedmiotowych umów.
- (28) W ocenie Strony, susza nie może być postrzegana jako przejaw siły wyższej ani też uzasadniać nadzwyczajnej zmiany stosunków prawnych. Nie ma ona bowiem - w ocenie Spółki - charakteru wyjątkowego z uwagi na postępujące zmiany klimatyczne. Powyższa konstatacja dotyczy - zdaniem Przedsiębiorcy - nie tylko relacji handlowych opartych o reżim prawny umowy sprzedaży, ale także umów, których przedmiotem jest wytworzenie płodów rolnych.
- (29) Spółka wyjaśniła, iż z jej doświadczenia procesowego wynika, że sądy powszechne analizując zawierane przez Spółkę umowy sprzedaży dotyczące produktów rolnych, nie kwalifikowały niekorzystnych warunków atmosferycznych, w tym np. suszy, jako siły wyższej uzasadniającej możliwość niewykonania umowy przez dostawców Spółki.
- (30) W ocenie Spółki, „Cefetra Polska” nie wykorzystuje przewagi kontraktowej w sposób nieuczciwy wobec swoich dostawców będących producentami rolnymi, ponieważ Spółka jest jednym z wielu pośredników w handlu płodami rolnymi w Polsce, co daje dostawcom Spółki faktyczną możliwość zbycia towarów innym podmiotom.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Strona postępowania

„Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni

- (31) „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem 0000150287. Przedmiotem przeważającej działalności Spółki jest sprzedaż hurtowa zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz dla zwierząt. W zakresie pozostałej działalności Spółka prowadzi m.in. działalność usługową wspomagającą rolnictwo i następującą po zbiorach, sprzedaż hurtową pozostałych półproduktów oraz transport drogowy towarów. Przedsiębiorca należy do międzynarodowej grupy kapitałowej BayWa.
- (32) Spółka prowadzi skup m.in. różnego rodzaju zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych zarówno w celach eksportowych, jak i na rynek polski. Współpraca następuje w oparciu o umowy określone jako Umowy Sprzedaży.
- (33) Wobec powyższego, Spółka spełnia przesłanki definicji nabywcy określone w art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi u.p.n.w.p.k., tj. przedsiębiorcy, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa od dostawcy produkty rolne lub spożywcze w celu ich sprzedaży, odsprzedaży lub przetworzenia.

Dowód: Wydruk z KRS „Cefetra Polska” Sp. z o.o. z 17 sierpnia 2021 r. (k. 112).

Spółka osiągnęła w 2018 r. obrót w wysokości 713 629 502,00 zł w 2019 r. 840 665 904,00 zł, w 2020 r. 905 612 310,00 zł zaś w 2021 r. - zł.

Dowód: Rachunek zysków i strat „Cefetra Polska” sp. z o.o. za 2019 r. (k. 28) wraz z informacją w zakresie poprzedniego roku obrotowego (k.28), rachunek zysków i strat „Cefetra Polska” sp. z o.o. za 2020 r. (k. 1341 verte), Pismo Ministerstwa Finansów z dnia 28 marca 2022 r. wraz z załącznikami (k. 1366).

Dostawcy zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych

- (34) Zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez „Cefetra Polska”, przedsiębiorca ten skupował zboże, rzepak oraz rośliny strączkowe w 2018 r. od dostawców, w 2019 r. od podmiotów, natomiast w 2020 r. od , w 2021 zaś - od .
- (35) Spółka w ramach swojej działalności utrzymuje kontakty handlowe z szerokim gronem dostawców produktów rolno-spożywczych. Współpraca następuje w oparciu o umowy określone jako Umowa Sprzedaży.

Dowód: Pismo Spółki z dnia 9 lutego 2022 r. wraz z załącznikami (k. 1294-1298).

- (36) Dostawcy „Cefetra Polska” są zróżnicowani, zarówno ze względu na wielkość przedsiębiorstwa, skalę prowadzonej działalności, jak i formę organizacyjno-prawną. Zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi w toku kontroli przez prezesa zarządu Spółki, w przeważającej mierze należą do nich

Dowód: Płyta DVD z zapisami audio odbierania w toku kontroli wyjaśnień (oświadczeń) od pracowników kontrolowanego stanowiąca załącznik do protokołu kontroli przeprowadzonej

w siedzibie „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni, sporządzonego w dniu 22 października 2021 r. (k. 206).

- (37) Wobec powyższego, ww. dostawcy spełniają przesłanki definicji dostawcy określonej w art. 5 pkt. 1 u.p.n.w.p.k., tj. przedsiębiorcy, który wytwarza lub przetwarza produkty rolne lub spożywcze lub odpłatnie zbywa je nabywcy.

Opis praktyki

- (38) „Cefetra Polska” współpracuje z szerokim gronem dostawców produktów rolno -spożywczych w oparciu o wzorzec umowy Umowy Sprzedaży, którego integralną częścią są Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni (dalej jako OWZ lub Ogólne Warunki Zakupu Zbóż)¹.

Dowód: Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 13 lutego 2017 (k. 189-193),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 24 lipca 2018 (k. 182-188),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 22 lipca 2019 (k. 178-181),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 10 września 2019 (k. 174-177),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 28 stycznia 2020 (k. 170-173),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 6 sierpnia 2020 (k. 166-169),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 21 września 2020 (k. 162-165),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 22 stycznia 2021 (k. 157-161),

Ogólne Warunki Zakupu Zbóż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 17 marca 2021 (k. 152-156).

- (39) Rozdział VIII „Siła wyższa” ust. 1 ww. Ogólnych Warunków Zakupu Zbóż, zawiera następujące postanowienie: „w przypadku wystąpienia w trakcie okresu obowiązywania umowy sprzedaży siły wyższej w rozumieniu art. 2 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2, Strony zwolnione zostaną z realizacji umowy sprzedaży”.

Rozdział VIII w ust. 2 OWZ stanowi natomiast:

¹ Na przestrzeni ostatnich lat Spółka kilkakrotnie zmieniała brzmienie Ogólnych Warunków Zakupu Zbóż, dodając m.in. postanowienia dotyczące ochrony danych osobowych. Przedmiotowe postanowienia w zakresie kar umownych oraz siły wyższej - poza ich umiejscowieniem w OWZ - pozostały niezmienione. Za: <https://cefetra.pl/dla-klientow/> (dostęp: 12.05.2022).

„strony uznają, iż wystąpienie siły wyższej, o której mowa w ust. 1, miało miejsce tylko w przypadku udokumentowania tego faktu następującymi dokumentami:

a) W przypadku śmierci Sprzedawcy będącego osobą fizyczną - aktem zgonu przedstawionym przez spadkobierców Sprzedawcy,

b) w przypadku długoterminowej niezdolności do wykonywania zawodu przez Sprzedawcę będącego osobą fizyczną - dokumentami urzędowymi wystawionymi przez właściwe jednostki ZUS lub KRUS potwierdzającymi pobieranie przez Sprzedawcę zasiłku chorobowego przez nieprzerwany okres wynoszący co najmniej 90 dni, przy czym Sprzedawca pod rygorem utraty prawa do powoływania się na tą okoliczność zobowiązany jest także poinformować Spółkę o rozpoczęciu pobierania zasiłku chorobowego w ciągu 7 dni od wystąpienia tego faktu,

c) w przypadku poważnej klęski żywiołowej powodującej duże szkody w gospodarstwie rolnym Sprzedawcy będącego osobą fizyczną - dokumentami urzędowymi wystawionymi przez właściwe organy administracji potwierdzającymi wprowadzenie stanu klęski żywiołowej na obszarze prowadzenia działalności przez Sprzedawcę oraz zakresu zniszczeń w przedsiębiorstwie Sprzedawcy, które przekraczają wysokość 50% średniej ilości produktu rolnego będącego przedmiotem umowy sprzedaży, sprzedanego przez Sprzedawcę z dwóch ostatnich lat, [pogrub. - Prezes UOKiK]

d) w przypadku choroby roślin dotykającej całe uprawy lub część upraw Sprzedawcy będącego osobą fizyczną - dokumentami urzędowymi wystawionymi przez właściwe jednostki Państwowej Inspekcji Roślin i Nasiennictwa poświadczającymi występowanie chorób roślin w przedsiębiorstwie Sprzedawcy, które to choroby doprowadziły do: (1) całkowitego lub częściowego (jednak w stopniu nie mniejszym niż 50%) zniszczenia upraw, wraz z określeniem procentowym stopnia zniszczenia upraw lub (2) wydania urzędowego zakazu wprowadzenia uprawianych roślin na rynek żywności/pasz ze względu na zagrożenie bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi i zwierząt,

e) w przypadku wywłaszczenia całego lub dużej części gospodarstwa rolnego, jeśli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu zawarcia umowy sprzedaży - ostateczną decyzją lub prawomocnym wyrokiem potwierdzającymi wywłaszczenie oraz jego zakres”.

Jednocześnie jak wskazano w rozdziale VII „Niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy” ust. 2 przedmiotowego wzorca umownego:

„W przypadku braku wydania Towaru we wskazanym w umowie okresie dostawy/wydania, Kupujący może zrealizować uprawnienia wskazane art. 479 kodeksu cywilnego albo odstąpić od umowy. W przypadku braku wydania części Towaru, uprawnienia Kupującego ze zdania poprzedzającego dotyczą tylko ilości niewydanego Towaru”.

„Zarówno w przypadku zrealizowania przez Kupującego uprawnień z art. 479 kodeksu cywilnego, jak i w przypadku odstąpienia od umowy, Kupujący może obciążyć Sprzedawcę karą umowną w wysokości 10% niewydanego Towaru netto. W przypadku poniesienia przez Spółkę szkody, której wartość przekracza wysokość zastrzeżonej w OWZ lub umowie kary umownej, Spółka uprawniona jest do dochodzenia odszkodowania uzupełniającego na zasadach ogólnych” (rozdział VII „Niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy” ust. 4 i 5 OWZ).

- (40) Zgodnie z materiałem zgromadzonym w toku postępowania, Spółka kształtuje treść stosunku umownego z dostawcami zbóż, rzepaku i roślin strączkowych, będących producentami rolnymi, w sposób ograniczający możliwość zwolnienia się tych dostawców z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie wyżej wymienionych produktów w umówionej ilości lub jakości.
- (41) Dodatkowo, w relacjach handlowych z dostawcami będącymi producentami rolnymi Spółka zobowiązuje ww. dostawców do wykonania umowy w przypadku zaistnienia okoliczności od nich niezależnych, w tym o charakterze siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie produktów w umówionej ilości lub jakości.

Dowód: *Wezwanie do wykonania umowy sprzedaży z dnia 25 września 2018 r. zawartej z dostawcą Spółki [informacja chroniona] (k. 1070-1071),*

Protokół z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego dla producenta rolnego [informacja chroniona] z dnia 6 lipca 2018 r. (k. 1078-1080),

Wezwanie do wykonania umowy sprzedaży z dnia 13 sierpnia 2018 r. zawartej z dostawcą Strony [informacja chroniona] (k. 1124-1125),

Pismo pełnomocnika [informacja chroniona] oraz [informacja chroniona] z dnia 23 sierpnia 2018 r. (k. 1125 verte-1127) oraz korespondencja Spółki z dnia 7-8 sierpnia 2018 r. (k. 1121),

Wezwanie do wykonania umowy sprzedaży z dnia 21 sierpnia 2018 r. zawartej z dostawcą Spółki [informacja chroniona] (k. 427),

Pismo dostawcy Spółki [informacja chroniona] z dnia 2 lipca 2018 r. (k. 429),

Korespondencja Spółki z dnia 30 lipca 2018 r. dotycząca obowiązku wykonania umów zawartych z [informacja chroniona] (k. 1122),

Pismo pełnomocnika dostawcy Spółki [informacja chroniona] wskazujące, iż ww. dostawca przedłożył Spółce protokół z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego (k. 1129 verte-1130),

Wezwanie do wykonania umowy sprzedaży z dnia 23 sierpnia 2018 r. zawartej z dostawcą Spółki [informacja chroniona] (k. 1098),

Protokół z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego dla producenta rolnego [informacja chroniona] z dnia 27 września 2018 r. (k. 1100-1102)

Wezwanie do wykonania umowy sprzedaży z dnia 23 sierpnia 2018 r. zawartej z dostawcą Spółki [informacja chroniona] (k. 890-891),

Protokół z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego dla producenta rolnego [informacja chroniona] (k. 892 verte-894),

Wezwanie do wykonania umowy sprzedaży z dnia 18 października 2018 r. zawartej z dostawcą Spółki [informacja chroniona] (k. 855),

Protokół z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego dla producenta rolnego [informacja chroniona] z dnia 3 września 2018 r. (k. 852-853),

- (42) Ponadto Spółka, w wypadku zaistnienia ww. okoliczności niezależnych oraz niewykonania umowy, obciąża dostawców karami umownymi oraz kosztami zakupu zastępczego dokonanego przez „Cefetra Polska”, co przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela nr 1 - Zestawienie dostawców wobec których Spółka dochodziła kar umownych oraz kosztów zakupu zastępczego w latach 2018-2021 w okolicznościach wskazanych w sentencji niniejszej decyzji.

Lp.	Dostawca będący producentem rolnym	Noty obciążeniowe wystawione przez Spółkę z tytułu kary umownej oraz kosztów zakupu zastępczego	Suma kwot dochodzonych przez Spółkę (zł) z tyt. ww. not obciążeniowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi Spółki na wezwanie Prezesa Urzędu.

Dowody: Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu kary umownej z dnia 09.10.2018 (k. 897),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu obciążenia różnicą w cenie z dnia 09.10.2018 (k. 895-896),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu kary umownej z dnia 09.10.2018 (k. 1104),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu obciążenia różnicą w cenie z dnia 09.10.2018 (k. 1105-1106),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu kary umownej z dnia 14.09.2018 (k. 431),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu obciążenia różnicą w cenie z dnia 14.09.2018 (k. 430),

Korekta noty obciążeniowej wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu kary umownej z dnia 07.12.2018 (k. 863),

Korekta noty obciążeniowej wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu obciążenia różnicą w cenie z dnia 07.12.2018 (k. 864),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu kary umownej z dnia 10.04.2019 (k. 1153 verte),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu obciążenia różnicą w cenie z dnia 10.04.2019 (k.1152 verte-1153),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu kary umownej z dnia 10.04.2019 (k. 601-602 verte),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu obciążenia różnicą w cenie z dnia 10.04.2019 (k. 600-602),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu kary umownej z dnia 11.10.2018 (k. 1074),

Nota obciążeniowa wystawiona przez Spółkę wobec dostawcy [informacja chroniona] z tytułu obciążenia różnicą w cenie z dnia 11.10.2018 (k. 1072-1073).

Obroty „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni oraz dostawców produktów rolno-spożywczych

- (43) Zgodnie ze zgromadzonym materiałem dowodowym, „Cefetra Polska” w roku obrotowym 1 stycznia 2018 r. - 31 grudnia 2018 r. osiągnęła obrót w wysokości 713 629 502,00 zł w roku obrotowym 1 stycznia 2019 r. - 31 grudnia 2019 r. osiągnęła obrót w wysokości 840 665 904,00 zł w roku obrotowym 1 stycznia 2020 r. - 31 grudnia 2020 r. osiągnęła obrót w wysokości 905 612 310,00 zł, zaś w roku obrotowym 1 stycznia 2021 r. - 31 grudnia 2021 r. - zł.
- (44) Poniżej przedstawiono całkowity obrót roczny wybranej próby dostawców Spółki, którzy w roku 2018, 2019, 2020 lub 2021 mieli zawarte z „Cefetra Polska” umowy sprzedaży zbóż, rzepaku lub roślin strączkowych oraz osiągnęli w danym roku największe obroty netto z tytułu sprzedaży towarów do „Cefetra Polska”. Lista obejmuje po 50 podmiotów z największym obrotem z tytułu sprzedaży towarów do „Cefetra Polska” osobno w każdym roku w przedziale lat 2018-2021, przy czym z uwagi na występowanie tych samych dostawców w poszczególnych latach próba dostawców objęta łącznie 109 podmiotów.

Tabela nr 2 - Obrót dostawców „Cefetra Polska” sp. z o.o., o których mowa w pkt 44, osiągnięty w 2018 r., 2019 r., 2020 r. oraz w 2021 r. (wyrażony w zł).

Lp.	Dostawca	NIP/PESEL	2018	2019	2020	2021

7 dostawców będących producentami rolnymi. Obroty przedmiotowych dostawców przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3 - Obrót dostawców „Cefetra Polska” sp. z o.o., o których mowa w pkt 45, osiągnięty w 2018 r., 2019 r., 2020 r. oraz w 2021 r. (wyrażony w zł).

Lp.	Przedsiębiorca	PESEL/NIP	Obrót 2018	Obrót 2019	Obrót 2020	Obrót 2021

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych pozyskanych z Ministerstwa Finansów - Krajowej Administracji Skarbowej (k. 1363-1367).

- (46) Nie udało się ustalić w oparciu o dane pozyskane z Ministerstwa Finansów obrotów dostawcy Spółki - [informacja chroniona]. Mając jednak na względzie status ww. dostawcy jako rolnika ryczałtowego w okresie współpracy ze Spółką oraz limity przychodów związane z działalnością rolniczą w tej formie², Prezes Urzędu przyjął domniemanie faktyczne, iż dostawca Spółki określony w pkt 6 ww. tabeli osiągnął w 2018 r. obrót wynoszący mniej niż 2 000 000 euro.

Dowód: Pismo pełnomocnika [informacja chroniona] z dnia 6 września 2018 r. (k. 1129 verte-1130).

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Stan prawny

- (47) Dnia 23 grudnia 2021r. weszła w życie ustawa z dnia 17 listopada 2021r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2021r., poz. 2262). Art. 57 wyżej wymienionej ustawy stanowi, że do postępowań w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową wszczętych na podstawie ustawy uchylanej w jej art. 61 i niezakończonych przed dniem

² Stanowi o tym przepis z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. ustawy o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217) w zw. z art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 20210 r. poz. 685106 ze zm.; dalej ustawa o VAT).

wejścia w życie tej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, tj. przepisy u.p.n.w.p.k. Przedmiotowe postępowanie wszczęto w dniu 25 maja 2021 r. W konsekwencji, do niniejszego postępowania należało stosować przepisy u.p.n.w.p.k.

- (48) Zgodnie z art. 2 u.p.n.w.p.k. - jej postanowienia stosuje się do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych, z wyłączeniem dostaw bezpośrednich w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2019 r. poz. 1252, ze zm.), zawieranych między nabywcami tych produktów a ich dostawcami. Pod pojęciem dostawcy należy rozumieć przedsiębiorcę, który wytwarza lub przetwarza produkty rolne lub spożywcze lub odpłatnie zbywa je nabywcy, a pod pojęciem nabywcy przedsiębiorcę, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa od dostawcy produkty rolne lub spożywcze w celu ich sprzedaży, odsprzedaży lub przetworzenia (tak: art. 5 pkt 1 i 2 u.p.n.w.p.k.).
- (49) W zakresie pojęcia produktu rolnego lub spożywczego ustawodawca w art. 5 pkt 3 u.p.n.w.p.k. odwołuje się do definicji środka spożywczego w rozumieniu art. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm. - Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463) - są to jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi lub, których spożycia przez ludzi można się spodziewać. Środek spożywczy obejmuje napoje, gumę do żucia i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowania lub obróbki. Definicja ta obejmuje wodę zgodną z normami określonymi zgodnie z art. 6 dyrektywy 98/83/WE i bez uszczerbku dla wymogów dyrektyw 80/778/EWG i 98/83/WE. Jednocześnie wprowadzono pewien katalog wyłączeń, i tak środek spożywczy nie obejmuje:
- a) pasz;
 - b) zwierząt żywych, chyba że mają być one wprowadzone na rynek do spożycia przez ludzi;
 - c) roślin przed dokonaniem zbiorów;
 - d) produktów leczniczych w rozumieniu dyrektyw Rady 65/65/EWG i 92/73/EWG;
 - e) kosmetyków w rozumieniu dyrektywy Rady 76/768/EWG;
 - f) tytoniu i wyrobów tytoniowych w rozumieniu dyrektywy Rady 89/622/EWG;
 - g) narkotyków lub substancji psychotropowych w rozumieniu Jedynej konwencji o środkach odurzających z 1961r. oraz Konwencji o substancjach psychotropowych z 1971r.;
 - h) pozostałości i zanieczyszczeń,
 - i) wyrobów medycznych w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/745.
- (50) Zgodnie z art. 6 ustawy o przewadze kontraktowej zakazane jest nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy. Pod pojęciem przewagi kontraktowej, zgodnie z art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k. należy rozumieć występowanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym nabywcy względem dostawcy albo dostawcy względem nabywcy.
- (51) Należy zaznaczyć, iż samo posiadanie przewagi kontraktowej nie jest zakazane. Zabronione jest jedynie jej nieuczciwe wykorzystywanie, a o takim można mówić wówczas, gdy jest ono sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo taki

interes narusza (tak: art. 7 ust. 2 u.p.n.w.p.k.). W ustawie wskazano (art. 7 ust. 3 u.p.n.w.p.k.), iż nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej polega w szczególności na:

- 1) nieuzasadnionym rozwiązaniu umowy lub zagrożeniu jej rozwiązaniem;
- 2) przyznaniu wyłącznie jednej stronie uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia;
- 3) uzależnieniu zawarcia lub kontynuowania umowy od przyjęcia lub spełnienia przez jedną ze stron innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- 4) nieuzasadnionym wydłużaniu terminów zapłaty za dostarczone produkty rolne lub spożywcze, w szczególności z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 935).

(52) Należy jednak zastrzec, iż katalog form nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej ma charakter otwarty.

Interes publiczny

- (53) Zgodnie z art. 8 w zw. z art. 1 u.p.n.w.p.k. Prezes UOKiK jest organem właściwym w sprawach praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. Działanie Prezesa UOKiK podejmowane jest w celu ochrony interesu publicznego.
- (54) Interes publiczny dotyczy ogółu, nieokreślonej z góry liczby osób. Jego naruszenie zachodzi głównie wtedy, gdy działaniem danego przedsiębiorcy zagrożony jest interes ogólnospołeczny lub szerszy krąg uczestników rynku. Przy ocenie interesu publicznoprawnego należy mieć na względzie skutki, jakie dana praktyka wywołuje lub może wywołać na rynku. Interes publiczny ocenia się w każdej sprawie indywidualnie. Działanie w interesie publicznym oznacza więc działanie w interesie ogółu, nie zaś w interesie poszczególnych podmiotów np. poszczególnych przedsiębiorców³. Interes publiczny, o którym mowa w ustawie o przewadze kontraktowej powinien być interpretowany w odniesieniu do *ratio legis* tej ustawy, którym jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju, jak również konkurencyjności przedsiębiorstw sektora produkcji rolnej i spożywczej.
- (55) Pojęcie „bezpieczeństwa żywnościowego” w ujęciu ustawy o przewadze kontraktowej należy przy tym rozumieć swoiście. Nie chodzi o synonim „bezpieczeństwa żywności”, a zatem wyłącznie zapewnienie dobrej jakości, odpowiedniego składu i bezpieczeństwa zdrowotnego wyrobów spożywczych, o co dbają inne organy (np. Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Główny Inspektor Sanitarny). W ujęciu ustawy o przewadze kontraktowej „bezpieczeństwo żywnościowe” oznacza zapewnienie warunków do działania, co w dalszej konieczności prowadzić ma do zapewnienia odpowiednich środków na inwestycje i skutkować stabilnością przedsiębiorstw, odpowiednim zaopatrzeniem konsumentów i dopiero w rezultacie - jakością produktów.

³ Wyrok SOKIK w Warszawie z dnia 30 grudnia 2014 r., sygn. akt XVII AmA 163/11, Legalis nr 1315682.

- (56) Produkty rolne i spożywcze należą do towarów pierwszej potrzeby, ich trwałość jest zasadniczo krótsza niż większości innych towarów (elektronika, meble, produkty kosmetyczne, chemiczne, tekstylne etc.), a produkcja charakteryzuje się dużą wrażliwością na czynniki niezależne od pojedynczego gospodarstwa lub przedsiębiorstwa (np. zmienny popyt światowy, warunki pogodowe, brak możliwości reagowania na zmiany poprzez szybkie wstrzymanie uprawy, hodowli czy przetwórstwa produktów łatwo psujących się).
- (57) Celem ustawy o przewadze kontraktowej, jak wynika z uzasadnienia do projektu tej ustawy jest *„wyeliminowanie z łańcucha dostaw surowców rolnych i żywności stosowania nieuczciwych praktyk handlowych. (...) Stosowanie nieuczciwych praktyk względem dostawcy produktów rolnych i spożywczych może wiązać się z zagrożeniem dla bezpieczeństwa żywności z co najmniej dwóch powodów: po pierwsze - presja nabywców na dostawców zarówno co do poziomu cen, jak i innych sposobów wywierania nacisku na nich może spowodować ograniczenia produkcji lub całkowite jej zaniechanie, po drugie - wymuszanie na dostawcach niskich cen może powodować, że producenci rolni i przetwórcy będą zmuszeni do zastępowania w procesie produkcji surowców dobrej jakości surowcami gorszymi, stosowaniem tańszych substancji chemicznych używanych do konserwacji i zabarwiania czy też stosowaniem tańszych technologii produkcji żywności”*⁴.
- (58) Zarówno kategoria niniejszej sprawy związana z praktykami dotyczącymi producentów żywności, jak i zakres działań „Cefetra Polska”, a zatem również szeroki zasięg nieuczciwych praktyk stosowanych przez Spółkę, uzasadniały podjęcie działań w interesie publicznym.
- (59) „Cefetra Polska” jest jednym z krajowych liderów w handlu zbożem⁵. W ramach swojej działalności Spółka utrzymuje kontakty handlowe z szerokim gronem dostawców. Zgodnie z materiałem zgromadzonym w toku postępowania wyjaśniającego, Spółka nabywała płody rolne, w głównej mierze różnego rodzaju zboża, rzepak oraz rośliny strączkowe, w 2018 r. od dostawców, w 2019 r. - od podmiotów, w 2020 od dostawców, zaś w 2021 r. od . Jej praktyki mogą oddziaływać więc na szeroki krąg uczestników rynków, na których dokonuje się obrotu zbożami, rzepakiem oraz roślinami strączkowymi.
- (60) Interes publiczny w niniejszej sprawie sprowadza się do potrzeby ochrony uczestników rynku o mniejszym potencjale gospodarczym, a w konsekwencji kontraktowym (dostawców produktów rolnych i spożywczych będących producentami rolnymi), przed praktykami, które - poprzez ograniczenie możliwości zwolnienia się z obowiązku świadczenia w wypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od stron - obciążają dostawców nadmiernym ryzykiem związanym z realizacją przedmiotowej umowy. W rezultacie tak ukształtowanej odpowiedzialności kontraktowej, Spółka zobowiązuje

⁴ Projekt ustawy - o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Druk sejmowy: Nr 790 z dnia 25 lipca 2016 r.; <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/2A007ECF896DD239C125801E002A2653/%24File/790.pdf> (dostęp: 17.03.2022); należy zauważyć, iż ustawodawca w treści uzasadnienia traktuje pojęcia bezpieczeństwa żywnościowego oraz bezpieczeństwa żywności synonimicznie.

⁵ Spółka w 2020 r. zajęła 43 pozycję w rankingu największych podmiotów z branży rolno-spożywczej tygodnika „Wprost” - „Złota setka polskiego rolnictwa”; <https://rankingi.wprost.pl/10395641/zlota-setka-polskiego-rolnictwa-rekordowy-rok-w-polskim-rolnictwie.html#anchor-platynowa-5---dystrybutorzy> (dostęp: 23.03.2022);

dostawców do wykonania umowy, zapłaty kar umownych, a także pokrycia kosztów zakupu zastępczego, co godzi w interesy gospodarcze dostawców Spółki.

- (61) Niniejsze postępowanie oraz zapadłe w jego wyniku rozstrzygnięcie ma znaczenie zarówno dla dostawców już dotkniętych praktykami Spółki, jak i tych, którzy mogą nimi być dotknięci w przyszłości.
- (62) Decyzja Prezesa UOKiK pełni również funkcję prewencyjną, wskazując podmiotom działającym na rynku, jakie zachowania są sprzeczne z ustawą o przewadze kontraktowej i nie powinny mieć miejsca. Niedostosowanie się pozostałych uczestników rynku naraża ich na sankcje finansowe.
- (63) W związku z powyższym, w niniejszej sprawie konieczne było przeprowadzenie postępowania w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej z uwagi na potrzebę ochrony interesu publicznego, o którym mowa w art. 1 u.p.n.w.p.k.

Produkt rolno-spożywczy

- (64) Zgodnie z art. 2 u.p.n.w.p.k. ustawę stosuje się do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych. Spółka prowadzi skup m.in. różnego rodzaju zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych. Przedmiotem niniejszego postępowania objęto jedynie relacje kontraktowe „Cefetra Polska” z dostawcami produktów rolno-spożywczych będącymi producentami rolnymi.

Przewaga kontraktowa

- (65) Zgodnie z art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k. pod pojęciem przewagi kontraktowej należy rozumieć występowanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym nabywcy względem dostawcy albo dostawcy względem nabywcy.
- (66) Dla stwierdzenia przewagi kontraktowej jednej ze stron stosunku prawnego konieczne jest wykazanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym na korzyść silniejszego ekonomicznie podmiotu. Potencjał ekonomiczny znajduje odzwierciedlenie w skali działalności przedsiębiorcy i w konsekwencji w realizowanym przez niego obrocie. Mając na względzie, iż w każdym z poszczególnych lat badanego okresu Spółka współpracowała z ok. dostawcami oraz kierując się ekonomiką postępowania, Prezes UOKiK ocenił znaczną dysproporcję w potencjale ekonomicznym poprzez porównanie obrotu osiągniętego w 2018, 2019, 2020 oraz 2021 r. przez Spółkę z obrotem osiągniętym w 2018, 2019, 2020 oraz 2021 r. przez próbę 50 dostawców produktów rolno-spożywczych, którzy w ww. latach mieli zawarte ze Spółką umowy sprzedaży zbóż, rzepaku lub roślin strączkowych oraz osiągnęli największe obroty netto z tytułu sprzedaży ww. towarów do Spółki. Łączna liczba ww. unikalnych dostawców wyniosła 109 podmiotów.
- (67) W ocenie Prezesa UOKiK, w tej sprawie dla ustalenia znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym, w rozumieniu art. 7 ust. 2 u.p.n.w.p.k., można pomocniczo posłużyć się progami wskazanymi w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/633

z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych⁶.

- (68) Zgodnie z powyższym znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym, występuje w przypadku sprzedaży produktów rolno-spożywczych przez:
- dostawców, których roczny obrót nie przekracza 2 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 2 000 000 EUR;
 - dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 2 000 000 EUR lecz nie przekracza 10 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 10 000 000 EUR;
 - dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 10 000 000 EUR lecz nie przekracza 50 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 50 000 000 EUR;
 - dostawcom, których roczny obrót wynosi ponad 50 000 000 EUR lecz nie przekracza 150 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 150 000 000 EUR;
 - dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 150 000 000 EUR lecz nie przekracza 350 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 350 000 000 EUR.
- (69) Obroty Spółki oraz dostawców przedstawiono w euro, na podstawie przeliczenia z polskich złotych według średniego kursu ogłaszanego przez NBP z 31 grudnia roku, którego dotyczy⁷, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021, poz. 275, dalej także: u.o.k.i.k.) w związku z art. 15 u.p.n.w.p.k.
- (70) Obrót osiągany przez „Cefetra Polska” wskazuje, że zalicza się ona do grupy nabywców, których roczny obrót wynosi ponad 150 milionów euro. Wobec czego znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym wystąpi jeżeli roczny obrót dostawcy nie przekroczy kwoty 150 milionów euro. W tabeli poniżej zaprezentowano równowartość obrotu „Cefetra Polska” oraz wybranej próby dostawców w latach 2018-2021 wyrażoną w euro.

Tabela 4. Obroty osiągnięte w latach 2018-2021 r. przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. oraz dostawców Spółki o których mowa w pkt 70 (wyrażone w euro).

Lp.	Dostawca	NIP	2018	2019	2020	2021
	„CEFETRA POLSKA” Sp. z o.o.		165 960 349,30	197 408 924,27	196 240 857,68	

⁶ Dz. Urz. UE. L z 2019 r. Nr 111, str. 59.

⁷ 4,3000 w dniu 31 grudnia 2018r. (<http://rss.nbp.pl/kursy/TabRss.aspx?n=2018/a/18a252>), 4,2585 w dniu 31 grudnia 2019r. (<http://rss.nbp.pl/kursy/TabRss.aspx?n=2019/a/19a251>), 4,6148 w dniu 31 grudnia 2020r. (<https://rss.nbp.pl/kursy/TabRss.aspx?n=2020/a/20a255>), 4,5994 w dniu 31 grudnia 2021 r. (<https://www.nbp.pl/home.aspx?navid=archa&c=/ascx/tabarch.ascx&n=a254z211231>).

wyrażony w euro według średniego kursu NBP z 31 grudnia danego roku. Jak wskazano powyżej obrót dostawcy, od którego Prezes UOKiK uznaje, że w niniejszej sprawie występuje znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym to obrót, który nie przekracza równowartości 150 milionów euro. Spośród ww. próby dostawców, którzy współpracowali ze Spółką w całym okresie badanym przez Prezesa Urzędu - 2018 - 2021 r. - 8 dostawców posiadało obrót spełniający to kryterium.

(72) W konsekwencji, Prezes UOKiK uznał, że w 2018, 2019, 2020 oraz 2021 roku występowała znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym na korzyść „Cefetra Polska”, co oznacza, że Spółka posiadała w tym okresie przewagę kontraktową, o której mowa w art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k., co najmniej względem wymienionych poniżej dostawców:

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

(73) Dodatkowo, Prezes Urzędu stwierdził wystąpienie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym na korzyść „Cefetra Polska”, między Spółką a następującymi dostawcami:

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

–
–
–
–
–

- (74) Powyższe oznacza, iż Spółka posiadała we wskazanych latach przewagę kontraktową, o której mowa w art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k., także nad ww. podmiotami.
- (75) Pozyskane dane o obrotach z lat 2018 - 2021 i zaobserwowana skala dysproporcji w potencjałach ekonomicznych w tym okresie w odniesieniu do Spółki oraz jej dostawców będących producentami rolnymi wobec których Strona dochodziła kar umownych oraz kosztów zakupu zastępczego w okolicznościach wskazanych w sentencji niniejszej decyzji, wykazały, iż „Cefetra Polska” w ww. latach posiadała przewagę kontraktową również w odniesieniu do dostawców wskazanych w poniższej tabeli.

Tabela 5. Obroty osiągnięte w latach 2018-2021 r. przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. oraz dostawców Spółki, o których mowa w pkt 75 in fine, wyrażone w euro.

Lp.	Przedsiębiorca	PESEL/NIP	Obrót 2018	Obrót 2019	Obrót 2020	Obrót 2021
	"Cefetra Polska" sp. z o.o.	5842523416	165 960 349,30	197 408 924,27	196 240 857,68	

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych pozyskanych z Ministerstwa Finansów - Krajowej Administracji Skarbowej, wyrażone w euro według średniego kursu NBP z 31 grudnia danego roku.

Nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej przez „Cefetra Polska”

- (76) Artykuł 6 u.p.n.w.p.k. zakazuje nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy. Wykorzystywanie przewagi kontraktowej jest nieuczciwe, jeżeli jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo narusza taki interes (art. 7 ust. 2 u.p.n.w.p.k.).

Naruszenie dobrego obyczaju

- (77) Pojęcie dobrych obyczajów jest klauzulą generalną, nieposiadającą definicji normatywnej. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, klauzule generalne to przepisy prawne, w których nie są dokładnie sprecyzowane wszystkie elementy składające się na hipotezę czy dyspozycję normy prawnej, a ocena konkretnego stanu faktycznego zostaje przerzucona na organ stosujący prawo⁸. Pojęcie dobrych obyczajów nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny⁹. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.
- (78) Na gruncie u.p.n.w.p.k. pojęcie dobrego obyczaju nie zostało przez ustawodawcę zdefiniowane, w związku z czym określenie, czy badana praktyka nosi znamiona nieuczciwości wymaga ustalenia dobrego obyczaju w każdej konkretnej sprawie¹⁰. Ustawa o przewadze kontraktowej, podobnie jak ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, przyjmuje kryterium ekonomiczno-funkcjonalne "dobrych obyczajów". Oznacza to, że rozstrzygając spór na tym tle należy uwzględniać wszystkie okoliczności faktyczne konkretnego przypadku, przede wszystkim gospodarcze oraz prawne. Nie bez znaczenia jest ocena, jakie skutki przyniesie w przyszłości potraktowanie pewnego obyczaju, który znalazł odbicie w zachowaniu jednej strony (stron), jako zgodnego z dobrymi obyczajami albo z nimi sprzecznego, co w konsekwencji przyczyni się do jego upowszechnienia, bądź też odwrotnie, do jego zwalczania¹¹.
- (79) Jak podkreśla się w orzecznictwie, dobre obyczaje to normy moralne i obyczajowe w stosunkach gospodarczych (tzw. uczciwość kupiecka), a więc reguły znajdujące się poza ramami systemu prawa. Wyrażają się pozaprawnymi normami postępowania, którymi powinni kierować się przedsiębiorcy. Ich treści nie da się określić wiążąco w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tymi praktykami życia gospodarczego¹². Przy takim założeniu sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące niewiedzę, naruszenie równorzędności stron umowy,

⁸ A. Wolter, „Prawo cywilne. Zarys części ogólnej”, wyd. VIII, Warszawa 1986, str. 83.

⁹ Np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 listopada 1991 r., sygn. akt I ACr 411/91, „Wokanda” 1992/4; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2003 r., sygn. akt II CKN 1097/00, Lex nr 78878; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 r., sygn. akt I CKN 473/01, Lex nr 80257; J. Szwaja [w:] „Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji - Komentarz”, Warszawa 2000, str. 122-133; R. Stefanicki, „Dobre obyczaje w prawie polskim”, „Przegląd Prawa Handlowego” nr 2002/5.

¹⁰ A. Piszcz, Komentarz do art. 7 [w:] M. Namysłowska, A. Piszcz (red.), Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnym i spożywczymi. Komentarz. Warszawa 2017.

¹¹ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 27 marca 1996, sygn. Akt XVII Amr 5/96, Legalis nr 42608.

¹² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 28 czerwca 2007, sygn. akt V ACa 371/07, LEX nr 519282.

działania zmierzające do dezinformacji i wywołania błędnego przekonania dostawcy. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające „*in minus*” od standardów postępowania.

- (80) Na gruncie niniejszej sprawy dobry obyczaj należy rozumieć jako przestrzeganie zasad uczciwego obrotu, w tym uwzględniania ryzyka rolniczego związanego z występowaniem okoliczności niezależnych, w szczególności o charakterze siły wyższej, jakie ponoszą producenci zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych. Opisany wyżej mechanizm odpowiedzialności kontraktowej może być szczególnie dotkliwy dla tych podmiotów, które obracają wyłącznie produktami pochodzącymi z własnej działalności rolniczej. Przyjęty model dobrego postępowania handlowego powinien zakładać ochronę właściwą dla stosunków zobowiązaniowych danego rodzaju - standardy takiej ochrony w przypadku umów zawieranych z producentami rolnymi wyznaczają przepisy właściwe dla umowy kontraktacji. Zwalniają one producentów rolnych z obowiązku świadczenia w zakresie w jakim niemożność zrealizowania przedmiotu umowy wynikała z okoliczności od nich niezależnych, z wyłączeniem obowiązku zwrotu pobranych zaliczek i kredytów bankowych (art. 622 k.c.). Przepisy te nie nakładają przy tym na producenta rolnego żadnych obostrzeń co do środków dowodowych analogicznych do stosowanych przez Spółkę w OWZ.
- (81) W ocenie Prezesa UOKiK, z powyższego jednoznacznie wynika, że praktyki Spółki są sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Naruszenie istotnych interesów dostawców

- (82) Drugą z przesłanek pozwalających na ustalenie, że przewaga kontraktowa jest wykorzystywana w sposób nieuczciwy jest zagrożenie albo naruszenie istotnego interesu drugiej strony. Praktyka przedsiębiorcy wykorzystująca ww. przewagę może zostać uznana za nieuczciwą w przypadku naruszenia istotnego interesu słabszej strony stosunku prawnego, a nawet jego zagrożenia, tj. przypadku kiedy naruszenie ostatecznie nie musi wystąpić¹³, przy czym takie zagrożenie musi być realne¹⁴.
- (83) Istotnym interesem dostawców zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych jest możliwość zwolnienia się z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie wyżej wymienionych produktów w umówionej ilości lub jakości.
- (84) Kształtowanie treści stosunku umownego z dostawcami zbóż, rzepaku i roślin strączkowych, będących producentami rolnymi, w sposób ograniczający możliwość zwolnienia się tych dostawców z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie wyżej wymienionych produktów w umówionej ilości lub jakości **zagroża istotnemu interesowi dostawcy**, ponieważ może zagrazić prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.
- (85) Straty poniesione w następstwie ww. zdarzeń, jak wskazuje działalność komisji do spraw szacowania strat w rolnictwie spowodowanych niekorzystnymi warunkami pogodowymi, w poszczególnych przypadkach mogą przekraczać nawet 50% średniej rocznej produkcji rolnej w gospodarstwie rolnym dostawcy.

¹³ Por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 11 października 2005 r., sygn. akt I ACa 230/05, LEX nr 175164.

¹⁴ Por. A. Piszcz, Komentarz do art. 7...

Dowód: *Protokół z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego dla producenta rolnego [informacja chroniona] z dnia 13 września 2018 r. (k. 1078-1080).*

- (86) W konsekwencji, zobowiązanie do wykonania umowy, zapłaty kar umownych, a także pokrycia kosztów zakupu zastępczego, pomimo wykazania strat poniesionych w następstwie wyżej opisanych okoliczności, narusza istotny interes dostawcy, ponieważ może zagrozić prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, powodując dodatkowe koszty. Mając powyższe na względzie, w ocenie Prezesa UOKiK należy uznać, iż ww. praktyki handlowe Przedsiębiorcy **naruszały istotne interesy gospodarcze dostawców.**
- (87) Zgodnie z materiałem zgromadzonym w toku postępowania, w relacjach handlowych z dostawcami będącymi producentami rolnymi Spółka zobowiązywała ww. dostawców do wykonania umowy w przypadku zaistnienia okoliczności od nich niezależnych, w tym o charakterze siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie produktów w umówionej ilości lub jakości.
- (88) Ponadto Spółka, w wypadku zaistnienia ww. okoliczności niezależnych oraz niewykonania umowy, obciążała dostawców karami umownymi oraz kosztami zakupu zastępczego dokonanego przez „Cefetra Polska”, co przedstawiono w tabeli nr 1 na stronie 10.
- (89) Umowy związane z działalnością wytwórczą w rolnictwie dotknięte są wysokim stopniem ryzyka niewywiązania się z ich postanowień na skutek przyczyn niezależnych od stron. Taką okolicznością jest w szczególności siła wyższa.
- (90) Wprawdzie pojęcie siły wyższej nie jest pojęciem zdefiniowanym na gruncie ustawy z dnia z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.; dalej jako k.c.), jednak w doktrynie i orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, iż stanowi ono zdarzenie obiektywne, zewnętrzne, którego skutkiem niepodobna zapobiec ani ich przewidzieć¹⁵. W ocenie Prezesa UOKiK, do tego rodzaju zdarzeń można zaliczyć susze bądź inne niekorzystne zjawiska pogodowe powodujące utratę lub pogorszenie jakości plonu w gospodarstwie rolnym.
- (91) Szerokim ujęciem siły wyższej posługuje się również prawodawca europejski. Do celów finansowania Wspólnej Polityki Rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej za „siłą wyższą” i „nadzwyczajne okoliczności” może zostać uznana w szczególności poważna klęska żywiołowa powodująca duże szkody w gospodarstwie rolnym, zniszczenie w wyniku wypadku budynków inwentarskich w gospodarstwie rolnym bądź choroba epizootyczna lub choroba roślin dotykająca, odpowiednio, cały inwentarz żywy lub uprawy należące do beneficjenta lub część tego inwentarza lub upraw¹⁶.
- (92) Przedsiębiorca odmawiał uznania wystąpienia siły wyższej, w tym i skutków jakie umowa z nią wiązała na mocy rozdziału VIII ust. 1 OWZ, pomimo, iż straty poniesione w następstwie ww. zdarzeń pogodowych dostawcy potrafili wykazać m.in. protokołami właściwych komisji do spraw szacowania strat w rolnictwie spowodowanych niekorzystnymi

¹⁵ Wyrok SN z 16.01.02 r., (IV CKN 629/00, Legalis).

¹⁶ Wyżej wymienione oraz inne przesłanki siły wyższej nieenumeratywnie wymienia art. 2 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz.Urz.UE.L Nr 347, str. 549).

warunkami pogodowymi. W poszczególnych przypadkach przekraczały one 50% średniej rocznej produkcji rolnej. Przedsiębiorca dla wykazania wystąpienia siły wyższej - rozumianej jako poważna klęska żywiołowa powodująca duże szkody w gospodarstwie rolnym - wymaga, zgodnie z właściwymi przepisami OWZ, wyłącznie dokumentów urzędowych potwierdzających wprowadzenie stanu klęski żywiołowej na obszarze prowadzenia działalności dostawcy. Dodatkowo, Spółka wymaga wykazania zakresu strat w przedsiębiorstwie dostawcy przekraczających 50% średniej ilości produktu rolnego będącego przedmiotem umowy sprzedaży, sprzedanego przez dostawcę z dwóch ostatnich lat. Wobec faktu, iż dostawcy nie legitymują się ww. dokumentami, Spółka odmawia zwolnienia ich z realizacji zobowiązania.

- (93) Działalność rolnicza jest szczególnie narażona na działanie sił przyrody - zarówno warunki klimatyczne, działanie żywiołów (np. susza, nadmierne opady), jak i występowanie kataklizmów takich jak powódzie - mogą powodować straty w plonach, których nie można przewidzieć, ani im zapobiec. Aby uwzględnić ryzyko działalności rolniczej oraz przeciwdziałać nieuczciwym praktykom handlowym prawodawca europejski sformułował standard stosunków umownych w zakresie dostawy produktów rolnych określonych sektorów, który jest uregulowany w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007.
- (94) Zgodnie z art. 168 ust. 4 lit. c) ww. aktu prawnego, umowa lub oferta umowy, której przedmiotem jest dostarczanie produktów rolnych należących m.in. do sektora zbożowego, zawiera w szczególności przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej¹⁷.
- (95) Mając na względzie uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw z dnia 19 marca 2015 r.¹⁸ oraz brzmienie preambuły ww. rozporządzenia¹⁹ należy uznać, iż intencją prawodawcy na gruncie przywołanego wyżej przepisu było zapewnienie ochrony uzasadnionych praw producentów rolnych, poprawa ekonomicznych uwarunkowań produkcji rolnej oraz ograniczenie nieuczciwych praktyk handlowych.
- (96) Stosowane przez Spółkę postanowienia Ogólnych Warunków Zakupu Zbóż, w zakresie w jakim uzależniają zwolnienie z realizacji umowy od wprowadzenia stanu klęski żywiołowej, a nadto od wykazania zniszczeń w gospodarstwie rolnym dostawcy przekraczających 50% średniej ilości produktu rolnego będącego przedmiotem umowy sprzedaży, sprzedanego przez dostawcę, z ostatnich dwóch lat, powodują, iż umowa kształtuje odpowiedzialność producentów rolnych za okoliczności od nich niezależne (siła

¹⁷ Wymogi te zostały wdrożone do krajowego porządku prawnego na mocy art. 38q ustawy z dnia 10 lipca 2015 o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1419); dalej jako: nowelizacja o.n.r.r.

¹⁸ Vide: s. 68 i n. uzasadnienia do nowelizacji o.n.r.r.; pobrane z: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/4FDB51F004877258C1257E6900475AA7/%24File/3524.pdf> (dostęp: 10.03.2022).

¹⁹ Vide: pkt 10 oraz 69; pobrane z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32013R1308>. (dostęp: 10.03.2022).

wyższa) w sposób odbiegający od ww. standardów stosunków umownych w zakresie dostawy produktów rolnych przedmiotowych sektorów.

- (97) Uzależnienie zwolnienia z realizacji umowy, w sytuacji wystąpienia siły wyższej, od ww. przesłanek Prezes UOKiK uznał za zbyt daleko idące obostrzenie. Twierdzenia Przedsiębiorcy wskazujące na konieczność uniknięcia „subiektywizowania okoliczności wystąpienia takiej siły przez strony umowy”, są bezzasadne w odniesieniu do przypadków gdzie dostawcy potrafią stosownie wykazać poniesione szkody innymi dowodami, w szczególności protokołami właściwych komisji do spraw szacowania szkód w rolnictwie spowodowanych niekorzystnymi warunkami pogodowymi.
- (98) Zbyt rygorystyczny charakter ww. obostrzeń uwidacznia się w szczególności w konfrontacji z praktyką stosowania instytucji stanu klęski żywiołowej. Jak wynika z wypowiedzi przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi²⁰, środki, które stosuje się na podstawie ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1897), takie jak np. różne rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela czy użycie wojska, nie jawią się jako adekwatne lub mogące przyczynić się do rozwiązania typowych problemów, które towarzyszą niekorzystnym warunkom pogodowym zagrażającym działalności rolniczej, w szczególności suszy. Instytucja stanu klęski żywiołowej ma zatem charakter wyjątkowy nie tylko z definicji, bo jak pokazuje ponaddwudziestoletnia historia obowiązywania Konstytucji RP - stan ten nie został w okresie jej obowiązywania wprowadzony.
- (99) Za korzystne wyłącznie dla nabywcy i naruszające dobre obyczaje, Prezes UOKiK uznał również ukształtowanie określonego w rozdziale VIII ust. 2 pkt c OWZ wymogu, iż wystąpienie siły wyższej będzie miało miejsce tylko w przypadku udokumentowania tego faktu poprzez wykazanie zakresu zniszczeń w przedsiębiorstwie Sprzedającego, które przekracza wysokość 50% średniej ilości produktu rolnego będącego przedmiotem umowy sprzedaży, sprzedanego przez Sprzedającego z dwóch ostatnich lat.
- (100) Należy zauważyć, że przepisy właściwe dla umowy kontraktacji, które wyznaczają standardy ochrony w przypadku umów zawieranych z producentami rolnymi, nie formułują wymogów w zakresie minimalnego poziomu strat związanych z wystąpieniem okoliczności niezależnych.
- (101) Prezes Urzędu pomocniczo porównał również stosowany przez Spółkę standard ochrony wynikający z ww. wymogów w zakresie minimalnego poziomu zniszczeń z analogicznymi progami, które wyznaczają skalę pomocy publicznej dla gospodarstw rolnych w wypadku wystąpienia niektórych katastrof naturalnych.
- (102) Jak wynika z brzmienia uchwały nr 107/2018 Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla gospodarstw rolnych i rybackich, w których powstały szkody spowodowane wystąpieniem suszy lub powodzi²¹ oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. z 2015 r. poz. 187; dalej jako: rozporządzenie AMRiR), najszerszy zakres pomocy publicznej dla sektora rolnego przewidziany jest już dla zakresu szkód (spowodowanego m.in. suszą) wynoszącego

²⁰ <https://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/kucz/658C47F3/%24FILE/i23205-o1.pdf> (Dostęp: 02.03.2022).

²¹ <https://www.gov.pl/attachment/1f5ea2ec-08cd-413f-b41a-334805940ed7> (dostęp: 02.03.2022).

powyżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej w gospodarstwie rolnym²², co wskazuje, iż stanowi to znaczny stopień szkód. Interwencja państwa następuje również w wypadku wystąpienia szkód w mniejszej skali. Pomoc poszkodowanym rolnikom udzielana jest wówczas w trybie *de minimis*, co wynika z § 5 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia AMRiR oraz punktu 4.2 ww. uchwały. Reasumując, zakres zniszczeń w przedsiębiorstwie dostawcy, które przekraczają wysokość 50% średniej ilości produktu rolnego będącego przedmiotem umowy sprzedaży, sprzedanego przez dostawcę z dwóch ostatnich lat, stanowiący przesłankę zwolnienia z realizacji umowy w warunkach sily wyższej, jawi się jako mający na celu wyłącznie uniemożliwienie realnej ochrony wynikającej z przedmiotowej klauzuli.

- (103) Wyżej opisana praktyka Przedsiębiorcy nie uwzględnia ryzyka działalności rolniczej także w tym wymiarze, iż oczekiwany przez Spółkę zakup brakujących towarów na wolnym rynku w zakresie w jakim następuje na skutek okoliczności niezależnych od dostawcy - może wiązać się z nieuzasadnioną koniecznością zmiany modelu prowadzenia działalności gospodarczej, co może odnieść niekorzystne dla dostawców skutki na gruncie prawa podatkowego, jak i prawa ubezpieczeń społecznych.

. Ci spośród dostawców Spółki, którzy mają status rolnika ryczałtowego korzystają ze zwolnienia od podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o VAT. Zgodnie z wyżej przywołanym przepisem, zwalnia się od podatku dostawę produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej, dokonywaną przez rolnika ryczałtowego oraz świadczenie usług rolniczych przez rolnika ryczałtowego. Zatem w zakresie w jakim ww. dostawcy mieliby dokonywać - zgodnie z żądaniami Spółki - zakupów produktów rolno-spożywczych niepochodzących z własnej działalności rolniczej celem odsprzedaży, nie będzie możliwe skorzystanie z przedmiotowego zwolnienia. Działalność taka może być także obciążona dodatkowymi obowiązkami związanymi z rozliczeniem podatku VAT według zasad ogólnych (rejestracji jako czynny podatnik VAT, prowadzenia rejestrów, składania deklaracji VAT, wystawiania faktur).

- (104) Na gruncie rozpatrywanej sprawy należy także uwzględnić obowiązki z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, które wiążą się z podjęciem przez rolnika pozarolniczej działalności gospodarczej. Nabywanie przez ww. podmioty dodatkowych produktów rolno-spożywczych celem ich odsprzedaży Spółce może wiązać się z negatywnymi konsekwencjami także w tej sferze.
- (105) W myśl art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2021 r. poz. 266 ze zm.; dalej jako: u.s.r.), rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;

²² Vide: § 5 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia AMRiR, który reguluje pomoc finansową w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych.

2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;

3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;

4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;

5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2528 zł²³.

(106) Jak wynika z wyżej przywołanego przepisu, prawo ubezpieczeń społecznych nakłada na rolników podejmujących pozarolniczą działalność gospodarczą dodatkowe obowiązki sprawozdawcze i ograniczenia²⁴, których ewentualne niedopełnienie wiązać się będzie z ustaniem ubezpieczenia w ramach systemu KRUS²⁵, a w konsekwencji objęciem mniej korzystnym - powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych.

(107) W ocenie Prezesa UOKiK, Przedsiębiorca ma obowiązek pełnego uwzględniania okoliczności niezależnych od producentów rolnych, w tym o charakterze siły wyższej, również z tego względu, że standardem określającym odpowiedzialność kontraktową producentów rolnych jest umowa kontraktacji. Przepis art. 622 k.c. określa zasady odpowiedzialności producentów rolnych, zwalniając ich z obowiązku świadczenia w zakresie, w jakim niemożność zrealizowania przedmiotu umowy kontraktacji wynikała z okoliczności od nich niezależnych, z wyłączeniem obowiązku zwrotu pobranych zaliczek i kredytów bankowych.

(108) Spółka zawierając z producentami rolnymi umowy, określone jako Umowa Sprzedaży, w sytuacji, gdy okoliczności i treść samej umowy mogą wskazywać na cechy umowy kontraktacji, niejako narzuca reżim prawny właściwy dla umów sprzedaży, co umożliwia rozszerzenie odpowiedzialności kontraktowej oraz wskazane wyżej dochodzenie kar umownych wraz z kosztami zakupu zastępczego. Ustalenie charakteru umowy zależy jednak nie od jej nazwy, ale od rzeczywistej treści oraz celu i zgodnego zamiaru stron²⁶.

(109) Zgodnie z art. 613 § 1 k.c., przez umowę kontraktacji producent rolny zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć kontraktującemu oznaczoną ilość produktów rolnych określonego rodzaju, a kontraktujący zobowiązuje się te produkty odebrać w terminie umówionym, zapłacić umówioną cenę oraz spełnić określone świadczenie dodatkowe, jeżeli umowa lub przepisy szczególne przewidują obowiązek spełnienia takiego świadczenia.

(110) Analiza zebranego materiału dowodowego wskazuje, iż producenci rolni zobowiązywali się do dostarczenia określonej ilości i jakości produktów rolnych, nabywca zaś zobowiązywał się do ich odbioru i zapłaty ustalonej ceny.

²³ Aktualną kwotę podatku (roczną kwotę graniczną) ogłasza, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski”, minister właściwy do spraw rozwoju wsi, na podstawie art. 5a ust. 9 u.s.r.

²⁴ W tym zwłaszcza tzw. roczna kwota graniczna należnego podatku dochodowego (art. 5a ust. 1 pkt 5 u.s.r.).

²⁵ Stanowią o tym art. 5a ust. 3-6 u.s.r.

²⁶ Vide: Wyrok SN z 25.11.2010 r., (I CSK 703/09, Legalis).

- (111) Zgodnie z brzmieniem postanowień stosowanego przez Spółkę wzorca umownego, przedmiotem umowy określanej jako Umowa Sprzedaży była: „Pszenica; Zbiór: 2018; Ilość: +/- % w opcji Kupującego; Jakość: Wilgotność Max. %, Gęstość Min. kg/hl, Białko Min. %, Liczba opadania Min. ; Kraj pochodzenia: PL”.
- (112) Do *differentia specifica* umowy kontraktacji, odróżniającej ją od podobnych umów - takich jak umowa sprzedaży, dostawy czy o dzieło, należy samodzielne wytworzenie produktów rolnych w gospodarstwie rolnym. Także i tę cechę stosowany przez Spółkę wzorec umowy wykazuje, co wynika z brzmienia rozdziału VIII. „Siła wyższa” ust. 2 lit. d OWZ regulujących skutki wystąpienia siły wyższej w postaci choroby roślin „dotykającej całe uprawy lub część upraw Sprzedawcy będącego osobą fizyczną”. Tego rodzaju sformułowanie zakłada własny proces produkcyjny dostawcy właściwy dla umowy kontraktacji. Podobnie postrzegać należy postanowienia OWZ w rozdziale VI. „Płatności” regulującym obowiązek dostarczenia przez dostawcę podpisanej faktury RR. Definicja legalna rolnika ryczałtowego w art. 2 pkt 19 ustawy o VAT zakłada dokonywanie dostawy produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej. Za tym, że umowy zawierane przez Spółkę dotyczą produktów wyprodukowanych we własnych gospodarstwach dostawców świadczy również fakt, iż dostawcy będący producentami rolnymi - zgodnie z praktyką agrotechniczną byli w dacie zawarcia umowy w trakcie procesu produkcyjnego bądź bezpośrednio przed nim. W konsekwencji nie sposób przyjąć, iż dostawcy Ci w wykonaniu przedmiotowych umów mieliby dostarczać produkty rolne pochodzące od innego producenta²⁷. Umową sprzedaży objęte być mogą bowiem wyłącznie rzeczy istniejące w chwili jej zawarcia²⁸. W końcu, określenie ilości nabywanych produktów rolnych w zawieranych przez Spółkę umowach wskazuje na własny proces produkcyjny rolników. Umowy te dopuszczają bowiem odchylenie wagi towaru rzędu +/- % w opcji Kupującego. Wartość tego rzędu przy znaczących ilościach produktów rolnych jaką nabywa Spółka - a jest to nawet 500 ton w odniesieniu do pojedynczego dostawcy w danym roku gospodarczym, daje niebagatelną ilość ton zboża. Gdyby strony umówiły się na sprzedaż 500 ton zboża - niezależnie od źródła jego pochodzenia, to zbędnym byłoby zamieszczanie w umowie zapisu +/- %, bo 500 ton zboża daje się dokładnie zważyć i nie ma potrzeby odwoływania się do dopuszczalnych odchyień wagi. Z kolei, taki zapis jest logiczny w przypadku umów kontraktacji, gdyż oznacza, że nabywca zakontraktował 500 ton zboża wyprodukowanego na polu producenta rolnego, przy czym w związku z procesem produkcji i niemożnością ścisłego określenia wagi zboża, które jeszcze nie zostało zebrane, dopuszczono odchylenie wielkości dostawy ton mniej lub więcej²⁹.
- (113) Dobre obyczaje w łańcuchu dostaw żywności wymagają uwzględnienia ryzyka rolniczego jakie ponoszą producenci zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych. Opisany wyżej mechanizm odpowiedzialności kontraktowej może być szczególnie dotkliwy dla tych podmiotów, które obracają wyłącznie produktami pochodzącymi z własnej działalności rolniczej. Przyjęty model dobrego postępowania handlowego powinien zakładać ochronę właściwą dla stosunków zobowiązaniowych danego rodzaju - standardy takiej ochrony w przypadku umów zawieranych z producentami rolnymi wyznaczają przepisy właściwe dla umowy kontraktacji. Zwalniają one producentów rolnych z obowiązku świadczenia

²⁷ Vide: Wyrok SA w Łodzi z 28.05.15 r. (I ACa 1747/14, Legalis).

²⁸ Vide: Wyrok SO we Wrocławiu z 20.03.19 r. (II Ca 1544/18, Legalis).

²⁹ Por. wyrok SO w Gdańsku z 7.07.10 r. (III Ca 352/2010); pobrane z: <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/orzeczenia-sadow/iii-ca-352-10-wyrok-sadu-okregowego-w-gdansk-521807877> (dostęp: 10.02.2021).

w zakresie, w jakim niemożność zrealizowania przedmiotu umowy wynikała z okoliczności od nich niezależnych, z wyłączeniem obowiązku zwrotu pobranych zaliczek i kredytów bankowych (art. 622 k.c.). Przy czym, postanowienia te nie nakładają na producenta rolnego żadnych obostrzeń co do środków dowodowych analogicznych do stosowanych przez Spółkę w OWZ.

(114) Zobowiązanie do wykonania umowy, zapłaty kar umownych, a także pokrycia kosztów zakupu zastępczego, w wyżej opisanych sytuacjach godzi w interesy gospodarcze dostawców Spółki.

(115) W najbardziej rażących przypadkach, Spółka dochodziła kar umownych oraz kosztów dokonanego zakupu zastępczego w odniesieniu do dostawców, którzy ponieśli straty plonu wynoszące 75% poszczególnych upraw w danym roku wystąpienia szkody.

Dowód: Protokół z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego dla producenta rolnego [informacja chroniona] (k. 892-894).

(116) Ze zgromadzonych w toku postępowania materiałów wynika, iż opisana w sentencji praktyka jest powszechnie stosowana w relacjach handlowych „Cefetra Polska” z dostawcami będącymi producentami rolnymi. Spółka zawiera bowiem umowy z kontrahentami na podstawie wzorca umownego. Powyższe potwierdza także czas trwania przedmiotowej praktyki. Naruszenia te występowały co najmniej w okresie 2018-2021 r. Jak wynika zaś z informacji przedłożonych przez Przedsiębiorcę, najstarsze przypadki dochodzenia przez Spółkę kary umownej oraz kosztów dokonanego zakupu zastępczego w ww. okolicznościach pochodzą z r.

(117) Mając powyższe na uwadze, Prezes UOKiK uznał, iż „Cefetra Polska” stosuje praktyki polegające na kształtowaniu treści stosunku umownego z dostawcami zbóż, rzepaku i roślin strączkowych, będących producentami rolnymi, w sposób ograniczający możliwość zwolnienia się tych dostawców z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie wyżej wymienionych produktów w umówionej ilości lub jakości, co stanowi nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej, o którym mowa w art. 6 w zw. z art. 7 ust. 2 u.p.n.w.p.k.

(118) W toku postępowania „Cefetra Polska” nie przedłożyła dowodów na zaniechanie stosowania zarzucanej praktyki.

Propozycja zobowiązania złożonego przez Spółkę

(119) Pismem z dnia 14 czerwca 2021 r. Spółka przedłożyła propozycję zobowiązania i wyraziła gotowość do zmiany stosowanego w relacjach z dostawcami wzorca umownego.

(120) W ramach zobowiązania Spółka zaproponowała, że

(121)

(122)

Uzasadnienie dla nieprzyjęcia zobowiązania złożonego przez Spółkę

- (123) Zgodnie z art. 27 ust. 1 u.p.n.w.p.k., w związku z art. 57 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2021 r., poz. 2262) - jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 11 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 6, a strona postępowania zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań w celu zakończenia naruszenia lub **usunięcia jego skutków**, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać tę stronę do wykonania tych zobowiązań i określić termin wykonania tych zobowiązań.
- (124) W ocenie Prezesa UOKiK, treść zobowiązania złożonego przez Spółkę nie realizuje wskazanych w ustawie celów, w szczególności usunięcia trwających skutków naruszenia. Należy również zwrócić uwagę, iż procedura związana z wydaniem decyzji zobowiązującej realizować ma cele ekonomiki postępowania, tj. zaangażowania jak najmniejszych zasobów organu administracji w załatwienie sprawy. Strona zatem powinna podejmować wszelkie starania na rzecz współpracy z organem, w tym przekazywać kompletne informacje, które pozwolą na ustalenie podstawowych faktów i zakończenie postępowania. Tymczasem, z uwagi na nieścisłości w udzielanych przez Stronę odpowiedziach - dotyczące m.in. skali opisaney w sentencji praktyki w r. - Prezes UOKiK musiał podjąć dodatkowe czynności (kontrola w siedzibie Spółki, dodatkowe wezwania) celem uzyskania dokumentów i informacji.
- (125) Prezes Urzędu postrzega usunięcie skutków przedmiotowej praktyki jako niezbędny warunek przyjęcia zobowiązania. Jedną z przesłanek zastosowania trybu określonego w art. 27 u.p.n.w.p.k. jest bowiem zobowiązanie przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań w celu zakończenia naruszenia lub usunięcia skutków naruszenia zakazu,

o którym mowa w art. 6 u.p.n.w.p.k., tj. zakazu stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. Z uwagi na fakt, iż art. 27 u.p.n.w.p.k. z niewielkimi odstępstwami odpowiada treści analogicznemu art. 12 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 275) możliwe jest odpowiednie korzystanie z wydanych przez Prezesa UOKiK "Wyjaśnień w sprawie wydawania decyzji zobowiązującej w sprawach praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów" z 29.12.2015 r. (dostępne na stronie: www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=11978).

(126) Zgodnie z brzmieniem ww. dokumentu, przedsiębiorca składający zobowiązanie mające na celu wyeliminowanie skutków stosowanej praktyki, uzasadniając swój wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej, powinien określić, jakie, w jego ocenie, skutki wywołuje zarzucana praktyka, a także, w jaki sposób realizacja zaproponowanego przez niego zobowiązania doprowadzi do ich wyeliminowania. W szczególności przedmiotowe zobowiązanie powinno zawierać deklarację odpowiedniego przysporzenia na rzecz dostawców (producentów rolnych) dotkniętych nieuczciwą praktyką Spółki. Zobowiązanie Spółki zawarte w piśmie z dnia 14 czerwca 2021 r. zmierzało do zaniechania zarzucanej praktyki, jednakże treść zobowiązania nie zawierała pełnych informacji o proponowanych przez Spółkę działaniach w celu usunięcia skutków naruszenia. Ponadto, dodatkowe propozycje dotyczące ewentualnego usunięcia skutków Spółka przedstawiła dopiero w reakcji na pismo Prezesa UOKiK informujące o zakończeniu zbierania materiału dowodowego.

(127) W tym stanie rzeczy należało orzec, jak w pkt I sentencji decyzji.

II. Kara pieniężna za stosowanie praktyki nieuczciwie wykorzystującej przewagę kontraktową opisaną w sentencji decyzji

(128) W pkt II sentencji niniejszej decyzji Prezes UOKiK nałożył na „Cefetra Polska” karę pieniężną na podstawie art. 33 ust. 1 u.p.n.w.p.k. Zgodnie z tym przepisem kara pieniężna może być nałożona przez Prezesa UOKiK w wysokości nie większej niż 3% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli nabywca, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 6 ustawy. Obrót Spółki za 2021 r. wyniósł zł.

(129) Z przepisu art. 33 ust.1 u.p.n.w.p.k. wynika, że kara pieniężna za naruszenie zakazu określonego w art. 6 u.p.n.w.p.k. ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes UOKiK. Stanowisko doktryny również potwierdza swobodę działania Prezesa UOKiK w tym zakresie.

(130) Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, *na przedsiębiorcę, który naruszył zakaz z art. 6 u.p.n.w.p.k., Prezes UOKiK może w granicach swobodnego uznania nałożyć karę pieniężną albo odstąpić od jej nałożenia. Prezes UOKiK, wydając decyzję o nałożeniu kary pieniężnej, powinien kierować się zasadami równości i proporcjonalności oraz kryteriami określonymi w art. 37³⁰. Prezes UOKiK ma możliwość oceny, czy ze względu na okoliczności*

³⁰ Piszcz [w:] M. Namysłowska (red.) *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Komentarz*, Legalis online 2017,

*naruszenia, w szczególności okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia (zob. art. 37 ust. 1 pkt 1), potrzebne jest nałożenie kary pieniężnej na przedsiębiorcę, czy wymaga tego zagrożenie interesu publicznego wynikające z naruszenia zakazu. W orzecznictwie dotyczącym prawa ochrony konkurencji wskazano jednak, że odstąpienie od nałożenia kary może mieć miejsce **jedynie w wyjątkowych przypadkach**, gdy nawet wymierzenie kary w wysokości symbolicznej stanowiłoby dla przedsiębiorcy znaczącą dolegliwość, pozostającą w rażącej sprzeczności ze stopniem winy przedsiębiorcy oraz szkodliwością stwierdzonej praktyki dla interesów konsumentów (por. wyr. SA w Warszawie z 17.3.2015r., VI ACa 539/14, *Legalis*; wyr. SA z 26.4.2013r., VI ACa 1539/12, *Legalis*)³¹. Takie stanowisko należy również zająć w sprawach dotyczących nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej.*

- (131) W ocenie Prezesa UOKiK, nałożenie kary pieniężnej w okolicznościach niniejszej sprawy jest w pełni uzasadnione. Prezes UOKiK przeanalizował, trwające w latach 2018-2021, praktyki polegające na kształtowaniu treści stosunku umownego z dostawcami zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych, będących producentami rolnymi, w sposób ograniczający możliwość zwolnienia się tych dostawców z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie wyżej wymienionych produktów w umówionej ilości lub jakości. Zdaniem Prezesa UOKiK praktyka ta godzi w interesy gospodarcze dostawców będących producentami rolnymi, którzy współpracują ze Spółką.
- (132) Wskazać w tym miejscu należy, iż w ocenie Prezesa UOKiK na przedsiębiorcach prowadzących działalność gospodarczą, o takim potencjale rynkowym jak „Cefetra Polska” spoczywa szczególna odpowiedzialność za dbałość o współpracę z dostawcami, a także oferowanie im uczciwych i przejrzystych jej warunków, a także nieobciążanie ich nadmiernym ryzykiem związanym z realizacją przedmiotowej umowy.
- (133) W ocenie Prezesa Urzędu nałożenie kary pieniężnej służyć będzie jako środek odstraszący Spółkę od stosowania podobnych działań w przyszłości (prewencja indywidualna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem wykorzystywania przewagi kontraktowej wobec swoich dostawców.
- (134) Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku skupu produktów rolno-spożywczych, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna).
- (135) W ocenie Prezesa UOKiK, zasadnym jest w niniejszej sprawie wymierzenie kary pieniężnej z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny.

Umyślność

- (136) Zgodnie z art. 33 ust. 1 u.p.n.w.p.k. kara pieniężna może być nałożona w przypadku, gdy do naruszenia przepisów ustawy doszło **choćby nieumyślnie**. W każdej sprawie należy ustalić, czy przedsiębiorca działał umyślnie, czy też nieumyślnie, gdyż ma to wpływ na wymiar kary.

[tak *K. Kohutek*, Komentarz do ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej, kom. do art. 33, pkt 1; por. co do art. 106 ust. 1 OchrKonkurU *C. Banasiński, E. Piontek* (red.), Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, s. 954-955].

³¹ Ibidem.

Zgodnie z art. 37 ust. 4 u.p.n.w.p.k. jedną z okoliczności branych pod uwagę przy ustalaniu wysokości nakładanej kary pieniężnej jest umyślność naruszenia.

- (137) W niniejszej sprawie Prezes UOKiK uznał, iż „Cefetra Polska” działała umyślnie.
- (138) Czyn popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić (zamiar bezpośredni) albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi (zamiar ewentualny). Pojęcie umyślności jest zatem definiowane szeroko - jako obejmujące umyślność w formie zarówno zamiaru bezpośredniego, jak i ewentualnego. Dokonując oceny zaistnienia w niniejszej sprawie ww. przestanki, Prezes UOKiK wziął pod uwagę, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, element subiektywny w postaci umyślności lub nieumyślności naruszenia przepisów ustawy wyraża się w tym, że „przedsiębiorca miał świadomość, że swoim zachowaniem narusza zakaz praktyk ograniczających konkurencję” lub gdy „jako profesjonalny uczestnik obrotu mógł (powinien był) taką świadomość mieć”³². Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego należy również uznać, że przedsiębiorcy będący profesjonalnymi uczestnikami obrotu rynkowego mają możliwość prawidłowego określenia ryzyka prawnego przy podejmowaniu określonych decyzji biznesowych³³. Istotne znaczenie ma także stanowisko Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który przyjął, że nie jest możliwe, aby przedsiębiorca o znacznej renomie i długim okresie funkcjonowania na rynku nie zdawał sobie sprawy ze swoich czynności³⁴. Przywołane orzeczenia były co prawda wydane na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, lecz z uwagi na duże podobieństwo tej ustawy do u.p.n.w.p.k., ich odpowiednie przywołanie w niniejszej sprawie jest w pełni uzasadnione.
- (139) Mając na uwadze całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowym postępowaniu, należy stwierdzić, iż „Cefetra Polska”, jako profesjonalny uczestnik obrotu gospodarczego, powinien mieć świadomość, że jego działania wiążą się z ryzykiem naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej. Spółka jest podmiotem prowadzącym działalność w zakresie handlu zbożem na szeroką skalę. Spółka działa na terenie całego kraju i posiada możliwość korzystania zarówno z pomocy profesjonalnych pełnomocników, jak również wsparcia ze strony grupy kapitałowej, do której należy.
- (140) Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego „Cefetra Polska” w zakresie praktyki wskazanej w sentencji działa z zamiarem ograniczenia możliwości zwolnienia się przez współpracujących z nią dostawców z obowiązku świadczenia w wypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od żadnej ze stron umowy, w szczególności siły wyższej, uniemożliwiających dostarczenie produktów rolno-spożywczych w umówionej ilości lub jakości.
- (141) Spółka działa również w sposób systemowy w oparciu o opracowane przez siebie wzorce umowne określone jako Umowa Sprzedaży, którego integralną częścią są Ogólne Warunki Zakupu Zboż, Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni.
- (142) Obowiązek ukształtowania stosunku umownego w sposób umożliwiający zwolnienie się dostawców z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od

³² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011r., sygn. akt III SK 45/10, Legalis nr 432334.

³³ Ibidem.

³⁴ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 11 kwietnia 2011r., sygn. XVII AmA 62/08, Legalis nr 2128895.

stron umowy, w szczególności o charakterze siły wyższej, wynika z jasno sformułowanych przepisów prawa.

- (143) Trudno więc przyjąć, iż przedsiębiorca, który kształtuje treść wzorca umownego stosowanego w relacjach handlowych z dostawcami w sposób wyłączający faktyczną możliwość zwolnienia się tych dostawców z obowiązku świadczenia w sytuacji wystąpienia okoliczności niezależnych, nie ma świadomości bezprawności swojego postępowania.
- (144) Praktyka taka obowiązywała w Spółce co najmniej od 2018, 2019, 2020 oraz 2021. Jej przejawem było również obciążanie dostawców będących producentami rolnymi karami umownymi oraz kosztami zakupu zastępczego, pomimo iż straty poniesione w następstwie ww. okoliczności niezależnych dostawcy potrafili wykazać m.in. protokołami właściwych komisji do spraw szacowania strat w rolnictwie spowodowanych niekorzystnymi warunkami pogodowymi. W ramach analiz prowadzonych w toku przedmiotowego postępowania Prezes UOKiK stwierdził 7 takich przypadków, natomiast w związku z zawarciem opisywanych w niniejszej decyzji postanowień w każdej zawartej umowie na dostawę zboża, rzepaku lub roślin strączkowych, zagrożony był interes każdego dostawcy.
- (145) Powyższe okoliczności wskazują, że zachowania „Cefetra Polska”, wskazane w sentencji decyzji stanowiły działania **umyślne**, co oznacza, iż w świetle art. 33 ust. 1 u.p.n.w.p.k. Prezes UOKiK mógł nałożyć kary pieniężne za stosowanie tych praktyk.

Zasady kalkulacji kary

- (146) Ustalenie wysokości kary pieniężnej ma charakter wieloetapowy. Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności nabywcy, która stanowiła przedmiot naruszenia oraz specyfiki rynku (art. 37 ust. 1 pkt 1 u.p.n.w.p.k.). Na tej podstawie ustalona zostaje kwota bazowa kary. W dalszej kolejności należy rozważyć - stosownie do art. 37 ust. 2 - czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.
- (147) Zgodnie z art. 33 ust. 2 pkt 3 u.p.n.w.p.k. obrót, o którym mowa w art. 33 ust. 1 u.p.n.w.p.k., oblicza się jako sumę udokumentowanych przychodów uzyskanych w roku obrotowym, w szczególności ze sprzedaży produktów, towarów lub materiałów, przychodów finansowych oraz przychodów z działalności realizowanej na podstawie statutu lub innego dokumentu określającego zakres działalności dostawcy albo nabywcy, o którym mowa w ust. 1, a także wartości uzyskanych przez tego dostawcę albo nabywcę dotacji przedmiotowych - w przypadku braku dokumentów, o których mowa w pkt 1 i 2.
- (148) W niniejszym postępowaniu podstawę obliczenia wysokości kary, o której mowa w art. 33 ust. 1 u.p.n.w.p.k., stanowi potwierdzony miesięcznymi deklaracjami VAT obrót Spółki osiągnięty w 2021 r., który wyniósł _____ zł (słownie:

_____).

). Maksymalny wymiar kary, jaką można nałożyć na Przedsiębiorcę wynosi zatem _____ zł, tj. 3% całkowitego obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2021 r.

Okres trwania naruszeń

- (149) Jeśli chodzi o czas trwania stwierdzonych naruszeń, podkreślenia wymaga, iż Prezes UOKiK przebadał zasady współpracy „Cefetra Polska” z dostawcami w latach 2018 - 2021.

(150) W odniesieniu do praktyki stwierdzonej w sentencji decyzji wskazać należy, iż obowiązujący w tym czasie wzorzec umowy Umowy Sprzedaży zawierał - w stanowiących integralną ich część Ogólnych Warunkach Zakupu - postanowienia, które w wypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od obu stron umowy ograniczały możliwość zwolnienia się dostawców Spółki z obowiązku świadczenia m.in. poprzez wymóg przedłożenia dokumentów urzędowych potwierdzających wprowadzenie stanu klęski żywiołowej na obszarze prowadzenia działalności dostawcy.

(151) Stwierdzona praktyka miała wobec powyższego **charakter długotrwały**. Spółka do dnia wydania decyzji nie przedłożyła dowodów na zaprzestanie przedmiotowej praktyki.

Stopień (z uwzględnieniem natury naruszenia, działalności Przedsiębiorcy będącej przedmiotem naruszenia i specyfiki rynku) oraz skutki rynkowe naruszenia

(152) Przy ustaleniu kwoty bazowej kary Prezes UOKiK rozważył również stopień naruszenia.

(153) W pierwszym rzędzie wziąć pod uwagę trzeba naturę naruszenia, a zatem „*poddać ocenie wagę naruszenia, ustalić, jak poważnym naruszeniem jest ono ze swej natury*”³⁵. To zagadnienie nieodłącznie wiąże się z *oceną okoliczności dotyczących działalności nabywcy, która stanowiła przedmiot naruszenia*. Z tego względu poniżej łącznie odniesiono się do tych dwóch kwestii.

(154) Jeśli chodzi o **naturę naruszenia**, to należy wskazać, iż „**Cefetra Polska**” naruszała w oczywisty sposób standardy stosunków umownych w zakresie dostawy produktów rolno-spożywczych.

(155) Obowiązek ukształtowania stosunku umownego w sposób umożliwiający zwolnienie się dostawców-producentów rolnych z obowiązku świadczenia w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od stron umowy, w szczególności o charakterze siły wyższej, wynika z jasno sformułowanych przepisów prawa.

(156) W odniesieniu do specyfiki rynku należy stwierdzić, iż umowy związane z działalnością wytwórczą w rolnictwie dotknięte są wysokim stopniem ryzyka niewywiązania się z jej postanowień na skutek przyczyn niezależnych od stron. Taką okolicznością jest w szczególności siła wyższa. Zarówno warunki klimatyczne, działanie żywiołów (np. susza, nadmierne opady), jak i występowanie kataklizmów takich jak powodzie - mogą powodować straty w plonach, których nie można przewidzieć, ani im zapobiec.

(157) Szczególnie naganna jest w ocenie Prezesa UOKiK możliwość domagania się kar umownych i pokrycia kosztów zakupu zastępczego od dostawców, którzy potrafią wykazać szkody poniesione w wyniku wystąpienia okoliczności niezależnych dokumentami urzędowymi innymi niż wskazane przez Spółkę. Przypadki zastosowania przez Spółkę postanowień umów w tym zakresie zostały wykazane w niniejszej decyzji (7 przypadków).

(158) Prezes UOKiK ocenił stopień naruszenia przepisów ustawy o przewadze kontraktowej jako poważny.

Skutki naruszenia przepisów ustawy

(159) Praktyka Spółki polegająca na kształtowaniu treści stosunku umownego z dostawcami zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych, będących producentami rolnymi, w sposób ograniczający

³⁵ A. Piszcz, [w:] M. Namysłowska (red.) *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Komentarz*, Legalis online 2017.

- (165) Przy ustalaniu wysokości nakładanej kary pieniężnej, Prezes UOKiK jest zobowiązany brać pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające. Zgodnie z art. 37 ust. 3 u.p.n.w.p.k., okolicznościami łagodzącymi w przypadku naruszenia zakazu stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, są w szczególności:
- a) dobrowolne usunięcie skutków naruszenia,
 - b) zaniechanie z własnej inicjatywy stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu,
 - c) podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków,
 - d) współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania.
- (166) Prezes UOKiK, kalkulując karę pieniężną, **nie stwierdził wystąpienia okoliczności łagodzących, które miałyby wpływ na wysokość kary pieniężnej.**
- (167) „Cefetra Polska” nie wykazała, że zaniechała stosowania zarzucanej praktyki, co znalazło wyraz w orzeczoną przez Prezesa Urzędu nakazie zaniechania stosowania kwestionowanej praktyki.
- (168) Spółka w dniu 26 kwietnia 2022 r. opublikowała wprawdzie na swojej stronie internetowej³⁶ nową wersję Ogólnych Warunków Zakupu Zbóż uwzględniającą niektóre uwagi Prezesa Urzędu formułowane podczas konsultacji ewentualnego wydania decyzji zobowiązującej, jednak nie nastąpiło to przed wszczęciem niniejszego postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, a dopiero po doręczeniu Stronie zawiadomienia o zakończeniu zbierania materiału dowodowego, które miało miejsce w dniu 19 kwietnia 2022 r.
- (169) W dniu publikacji ww. OWZ Spółka na swojej witrynie internetowej zamieściła także oświadczenie w którym zadeklarowała, że „postanowienia pkt VIII OWZ z 26 kwietnia 2022 r. („Siła wyższa i inne okoliczności za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności”) odpowiednio w wersji A (dla rolników nieprowadzących działalności gospodarczej) albo w wersji B (dla spółek oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w tym rolników prowadzących działalność gospodarczą) będą miały zastosowanie także do umów zawartych ze Sprzedawcami w okresie od 12 lipca 2017 r. do 25 kwietnia 2022 r., zastępując postanowienia dotyczące siły wyższej zawarte w ówczesnie obowiązujących OWZ”. W ww. oświadczeniu Spółka zadeklarowała, iż dokona, w „stosownych przypadkach, korekty rozliczeń umów zawartych w ww. okresie z zastosowaniem postanowienia pkt VIII OWZ z 26 kwietnia 2022 r.”.
- (170) W ocenie Prezesa Urzędu, ww. działania Cefetra Polska nie stanowią zaniechania zakazanej praktyki także z tego względu, iż łączące dostawców Spółki OWZ w dotychczasowym brzmieniu w dalszym ciągu pozostają w mocy, a jednostronne oświadczenie zamieszczone na stronie internetowej nie ma wpływu na sytuację prawną kontrahentów Przedsiębiorcy. Należy także zauważyć, iż w dalszym ciągu przynajmniej część dostawców może nie mieć wiedzy o dokonanych przez Spółkę zmianach. Nie miały one

³⁶ Tj. Ogólne Warunki Zakupu Zbóż Rzepaku i Roślin Strączkowych przez „Cefetra Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni z dnia 26 kwietnia 2022 r., za: <https://cefetra.pl/dla-klientow/> (dostęp: 06.05.2022).

bowiem formy aneksu zawartych uprzednio umów, lecz oświadczenia widniejącego na stronie internetowej Przedsiębiorcy, której kontrahenci mogą nie śledzić na bieżąco.

- (171) W opinii Prezesa UOKiK, Ogólne Warunki Zakupu Zbóż stosowane przez Spółkę z dniem 26 kwietnia 2022 r. w dalszym ciągu wymagają korekt zgodnie z uwagami zawartymi w piśmie Prezesa Urzędu z dnia 13 stycznia 2022 r.
- (172) W sprawie nie zaszyły również pozostałe okoliczności łagodzące, opisane w art. 37 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy o przewadze kontraktowej. Działania Spółki nie były ani dobrowolne ani podjęte z własnej inicjatywy, a jedynie związane bezpośrednio ze spodziewanym negatywnym dla niej wynikiem postępowania³⁷. Prezes Urzędu wziął również pod uwagę fakt, iż jeszcze w piśmie z dnia 25 lutego 2022 r. Przedsiębiorca deklарował, iż nie zidentyfikował faktycznych skutków stosowanej praktyki, które mogłyby podlegać usunięciu. W ocenie Prezesa Urzędu opisane w sentencji niniejszej decyzji naruszenia w dalszym ciągu mają miejsce w odniesieniu do dostawców wykonujących zawarte z „Cefetra Polska” umowy sprzedaży na warunkach OWZ stosowanych przez Spółkę przed dniem 26 kwietnia 2022 r.
- (173) Spółka złożyła Prezesowi Urzędu propozycję wydania decyzji w trybie art. 27 ust. 1 ustawy o przewadze kontraktowej, jednak do dnia doręczenia postanowienia o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w dniu 19 kwietnia 2022 r., pomimo uprzedniego pouczenia, nie złożyła Prezesowi Urzędu deklaracji usunięcia skutków stosowanej praktyki, a jej kształt w dalszym ciągu nie uwzględnia wszystkich zastrzeżeń Prezesa UOKiK.
- (174) W piśmie z dnia 29 kwietnia 2022 r., Spółka wprawdzie stwierdziła, iż ostateczny audyt wykazał , którym należało przy zastosowaniu nowego brzmienia OWZ zwrócić środki pieniężne, jednak w ww. gronie znalazło się jedynie dwóch spośród siedmiu dostawców, w odniesieniu do których Prezes Urzędu ustalił dochodzone przez „Cefetra Polska” kary umowne oraz koszty związane z dokonaniem Spółką zakupem zastępczym, tj. [informacja chroniona] oraz [informacja chroniona].
- (175) Współpraca „Cefetra Polska” z Prezesem UOKiK w toku postępowania nie odbiegała *in plus* od normalnej współpracy w podobnych sprawach prowadzonych przez Prezesa UOKiK.
- (176) Zgodnie z art. 37 ust. 4 u.p.n.w.p.k. **okolicznościami obciążającymi** są umyślność naruszenia i dokonanie uprzednio podobnego naruszenia. Prezes UOKiK mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał umyślność naruszenia dokonanego przez „Cefetra Polska”, co zostało szczegółowo uzasadnione powyżej (str. 48-50).
- (177) W związku z tym, Prezes UOKiK uznał, iż w niniejszej sprawie występuje **okoliczność obciążająca w postaci umyślności** naruszenia dokonanego przez Przedsiębiorcę.
- (178) Dotychczas Prezes Urzędu nie wydał wobec Spółki decyzji w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej. Nie zachodzi więc w tym przypadku okoliczność obciążająca w postaci dokonania uprzednio podobnego naruszenia przez Przedsiębiorcę.
- (179) Mając na uwadze, iż w sprawie zachodzi okoliczność obciążająca w postaci umyślności naruszenia, Prezes UOKiK podwyższył wysokość kary o , tj. z do obrotu uzyskanego przez przedsiębiorcę w 2021 r, co stanowi kwotę w wysokości 2 070 557,26 zł.

³⁷ Patrz: rozważania na temat momentu zaprzestania praktyki ograniczającej konkurencję w komentarzu do art. 10 ust. 2 u.o.k.i.k. [w:] Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz. Warszawa. 2014 oraz cytowany tam wyrok SOKiK z 4.1.2008 r., XVII Ama 72/07, niepubl.

- (180) Kara pieniężna w tej wysokości jest, w ocenie Prezesa UOKiK, proporcjonalna do wagi i charakteru naruszenia stwierdzonego wobec „Cefetra Polska”.
- (181) Kara w powyższej wysokości zrealizuje funkcję represyjną, tj. dolegliwość z tytułu stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, jak również funkcję prewencji indywidualnej i ogólnej (zniechęcania względem podejmowania podobnych naruszeń w przyszłości przez tego przedsiębiorcę, jak i innych uczestników rynku, zwłaszcza uczestników rynku skupu zbóż, rzepaku oraz roślin strączkowych). Należy mieć na względzie okoliczności, iż stosowanie zakwestionowanej praktyki miało miejsce w stosunku do szerokiego kręgu podmiotów. Specyfika naruszenia - długotrwałość stosowania, jak i umyślność - sprawia, że jest ona szczególnie szkodliwa i wywołuje negatywne skutki dla gospodarczych interesów dostawców. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstrasżający Spółkę od stosowania podobnych działań w przyszłości (prewencja indywidualna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla Strony niniejszego postępowania.
- (182) Rozstrzygnięcie o karze będzie również sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku skupu zboża, że praktyki opisane w sentencji niniejszej decyzji nie mogą być podejmowane, a za ich stosowanie wymierzane są sankcje finansowe (prewencja ogólna).
- (183) W tym miejscu należy zaznaczyć, iż prewencja ogólna w niniejszej sprawie ma bardzo istotne znaczenie. Należy mieć bowiem na uwadze okoliczności, iż podobne praktyki mogą być stosowane przez inne podmioty na rynku.
- (184) **Powyższe uzasadnia rozstrzygnięcie o karze pieniężnej zawarte w punkcie II decyzji.**
- (185) Zgodnie z art. 38 ust. 2 u.p.n.w.p.k., karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na rachunek bankowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.
- W tym stanie rzeczy należało orzec, jak w pkt II sentencji decyzji.**

III. Koszty postępowania

- (186) Stosownie do art. 77 ust. 1 u.o.k.i.k. w zw. z art. 15 u.p.n.w.p.k., jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 u.o.k.i.k. w zw. z art. 15 u.p.n.w.p.k., Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.
- (187) W punkcie IV sentencji niniejszej decyzji Prezes UOKiK w wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową stwierdził naruszenie przez „Cefetra Polska” przepisów ustawy (art. 6 u.p.n.w.p.k.). Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 u.o.k.i.k. w zw. z art. 15 u.p.n.w.p.k., pozwalająca na obciążenie tego przedsiębiorcy kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla Prezesa Urzędu wydatki związane korespondencją prowadzoną w toku niniejszego postępowania. Koszty korespondencji w niniejszym postępowaniu wynosiły 340,00 zł. Koszty niniejszego postępowania określone w pkt IV rozstrzygnięcia niniejszej decyzji Spółka obowiązana jest wpłacić w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na rachunek bankowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.
- (188) **W tym stanie rzeczy należało orzec, jak w pkt III sentencji decyzji.**

Pouczenie

- (189) Na podstawie art. 29 u.p.n.w.p.k. w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021r. poz. 1805 ze zm.), od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.
- (190) W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, w związku z art. 24 ust. 1 u.p.n.w.p.k., jak również stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 29 zd. 2 u.p.n.w.p.k. i art. 479³² Kodeksu postępowania cywilnego, stronie przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy.
- (191) Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2257 i 2328), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł, natomiast zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów opłacie stałej w kwocie 500 zł.
- (192) Zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.
- (193) Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 zd. 1 Kodeksu postępowania cywilnego, strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Otrzymują:

1. „Cefetra Polska” Sp. z o.o.
ul. 10 lutego 16
81-364 Gdynia

reprezentowana przez:

2. a/a